

RUC DROPPER
KOMBINATIONS-
UDDANNELSER
– ANSATTE FØLER
SIG FORBIGÅET

SIDE 12

LETTERE
AT BLIVE
PROFESSOR?

SIDE 18

CORONA:
**Universiteter
kæmper
for at redde
eksamener**

SIDE 10

Tema om
corona
Side 6-11

8

“OTTOS VÆRELSE ER LAVET OM TIL HJEMMESTUDIET”

Malene Monka forsøger at undervise, mens hun passer sin fire måneder gamle baby og familiens tre øvrige børn.

12

RUC ÆNDRER UDDANNELSER – MEDARBEJDERE FØLER SIG FORBIGÅET

Ledelsen har i al hast lagt op til en reform, der skal nedlægge de selvvalgte kombiuddannelser.

18

NU SKAL DET VÆRE LETTERE AT BLIVE PROFESSOR

DM håber, at nyt forfremmelsesprogram vil gøre vejen til et professorat kortere eller i det mindste mindre snørklet.

SAMFUNDSVIDENSKAB PÅ SDU AFSKEDIGER 16

TR tvivler på, at nedskæringer er nødvendige, da ledelsens prognoser før har været for pessimistiske. 4

UNDERVISNINGEN FORTSÆTTER ONLINE

Det er en udfordring at undervise med ungerne rendende om benene, men kollegerne klarer sig igennem, vurderer tillidsrepræsentanter. 6

“OTTOS VÆRELSE ER LAVET OM TIL HJEMMESTUDIET”

Malene Monka forsøger at undervise, mens hun passer sin fire måneder gamle baby og familiens tre øvrige børn. 8

MILLIONER TIL CORONAFORSKNING

Regeringen, Carlsbergfondet, Novo Nordisk Fonden, Lundbeckfonden og EU har alle afsat midler til dansk coronaforskning. 9

UNIVERSITETER KÆMPER FOR AT REDDE EKSAMENER

De studerende skal til eksamen digitalt i alle tilfælde, hvor det er fagligt forsvarligt, lyder meldingen. 10

RUC ÆNDRER UDDANNELSER – MEDARBEJDERE FØLER SIG FORBIGÅET

Medarbejdere føler, at beslutningen om en uddannelsesreform reelt var taget, før de blev spurgt. 12

RUC – NU LIDT MERE SOM DE ANDRE

Det skal være slut med de særlige kombinationsuddannelser på RUC. 13

BYRETEN SKAL AFGØRE MARKAGER-SAGEN

Injuriesagen, som Bæredygtigt Landbrug har anlagt mod AU-forsker Stiig Markager, kommer ikke til at starte i landsretten. 15

MÅNEDENS FOTO: SMÅ, FINE DRÆBERE

De mange farvestrålende billeder af coronavirus er lidt for flotte til at være sande. 16

NU SKAL DET VÆRE LETTERE AT BLIVE PROFESSOR

DM håber, at nyt forfremmelsesprogram vil gøre vejen til et professorat kortere. 18

HUSLEJEN SÆTTES NED, MEN BEVILLINGER BESKÆRES TILSVARENDE

Universiteterne er skuffede over husleje-reform, da den ikke løser det grundlæggende problem, at huslejen til staten er for høj. 20

VIS DIT PH.D.-PROJEKT: FYSIKER SÆTTER VANDMAND PÅ MENUEN

Mie Thorborg Pedersen har vakt opsigt ved at fremstille vandmandschips. 22

FORMIDLING: HVILKEN TYPE ER DU, NÅR DU ER I MEDIERNE?

Ny bog om forskningsformidling opstiller fem idealtyper af forskere i medierne. 24

DEBAT: VIDENSSPREDNINGENS OVERPÆDAGOSISERING

Debatørerne spørger, hvorfor det overhovedet er nødvendigt at pædagogisere vidensspredningen. 26

NAVNE

Udnævnelser, dødsfald, priser og bevillinger. 28

CORONAMØRKET TENDER LYS FOR VIDENSKABEN

Vincent Hendricks mener, at videnskaben kommer styrket ud af coronakrisen. 32

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutionsansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig. Losabonnementer: IDA, Pharmadanmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fælles holdninger.

Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør:

Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere:

Red. leder Claus Baggersgaard (cbl@dm.dk), journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk).

Øvrige henvendelser:

Sekretær Sidse Rølle Jakobsen (srj@dm.dk).

Redaktionens adresse:

Forskerforum, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, telefon: 38 15 66 55.

Oplag: 8.200 eks.

Udkommer 9 gange om året den første uge i hver måned.

Forside: Mærsk Tårnet på Københavns Universitet er afspærret for offentligheden. Kun et hold forskere, der arbejder på en vaccine mod corona har adgang.

Forside foto: Thibault Savary/AFP/Ritzau Scanpix

Øvrige adresser:

DM, Peter Bangs Vej 30, 2000 Frederiksberg, tlf. 38 15 66 00.

Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, tlf. 33 95 97 00.

Grafisk produktion: OTW A/S.

Næste udgivelse: 7. maj 2020.

Af Olav W. Bertelsen, formand for DM Viden og fællestillidsrepræsentant på AU

Universiteterne under Covid-19

Covid-19 og den deraf følgende nedlukning af Danmark har enorme konsekvenser. Folk bliver syge, nogle mister livet, der er folk, der mister deres job, folk i sundhedsvæsenet er hårdt spændt for. På universiteterne har vi været henvist til at arbejde hjemmefra i snart en måned. Vi har nok været mange, der har tænkt, at alt ville blive forsinket, at de studerende ville miste et helt semester, hvis nedlukningen varede mere end et par uger, og at vores forskning ville blive sat helt i stå.

Det mest overraskende er imidlertid, hvordan det har været muligt at videreføre vores uddannelsesaktiviteter. Det er imponerende at se den omstillingskraft, der bliver sluppet løs, og den vilje, der er mobiliseret i forhold til at gøre det så godt som muligt under de givne vilkår.

Der er it-folk, der har arbejdet hårdt med at få platforme op at køre, der var skalerbare nok til, at de kunne bruges til at holde undervisning for flere hundrede mennesker på én gang. Der er folk i vores uddannelsesadministrationer, der har arbejdet hårdt for at finde ud af, hvordan studieordninger osv. kunne omstilles til situationen. Og som undervisere har vi haft og har fortsat en kæmpe opgave med at omsætte vores undervisning til noget, der kan fungere under de særlige betingelser. Hvor uddannelserne var den største bekymring i starten, kan vi nu se, at det de fleste steder vil kunne lade sig gøre at undgå forsinkelse, selvom det måske betyder, at indholdet kan blive ændret.

Vi har lært at bruge nye teknologier på rekordtid. Vi holder møder

på Skype eller en af de andre platforme, vi underviser på Zoom, vi holder virtuelle morgenmøder i vores forskningsgrupper og meget mere. Vi tilpasser vores arbejdsformer og vægter de ting, der er mulige.

Internationale møder og konferencer bliver aflyst mange måneder frem, eller de bliver gennemført på en elek-

“ Det er imponerende at se den omstillingskraft, der bliver sluppet løs, og den vilje, der er mobiliseret i forhold til at gøre det så godt som muligt under de givne vilkår.

tronisk platform. Det kan være en kickstart til den nødvendige revision af vores rejseaktiviteter med deraf følgende mindre klimaaftryk.

Vi er imidlertid nødt til at tage det alvorligt, at den forskning, der bygger på eksperimenter i laboratorier, i klinikken, i felten og er i samspil med folk ude i samfundet, er voldsomt udfordret. Der er eksperimenter, der går tabt, og interventioner, det bliver særdeles svært at få samlet op på. I det hele taget bliver der et genopretningsarbejde i forhold til forskningen, hvor der også skal findes gode

løsninger for de folk, der er kommet bagud; særligt folk i udviklingsstillinger.

Det er en vanskelig tid for mange. Heldigvis anerkendes det bredt, at det er en meget stor udfordring at arbejde hjemme, hvis man har børn, der ikke kan komme i daginstitution og skole. Og heldigvis er der også begyndende fokus på vores mentale sundhed. For det bliver i stigende grad en udfordring, at alt flyder sammen, når man arbejder hjemme. For nogle risikerer arbejdet at blive endnu mere altomsluttende end ellers, og man glemmer at holde fri. På nogle arbejdspladser holder folk kaffepauser og fredagsbar på nettet og får dermed genetableret noget af det sociale liv. Men vi skal også vænne os til at holde fri og passe på os selv psykisk såvel som fysisk.

Ledelserne på universiteterne har handlet fornuftigt, og det er afgørende for universiteternes mulighed for at komme helskindet gennem krisen og for den markante omstilling af vores hverdag, der er sket. Udmeldinger om, at det er okay, at kvaliteten af undervisningen ikke bliver så høj, som den plejer at være, og om at man i det hele taget ikke vil jage medarbejderne i denne tid, er afgørende for, at så meget fungerer så forholdsvis godt, som det gør.

Vi har som forskere forholdt os positivt i den her situation, og vi vil helt sikkert yde den ekstra indsats, der skal til for at komme op at køre igen, når vi vender tilbage til det fysiske universitet. Det gør vi, fordi vores ledelser er loyale over for os som medarbejdere.

Samfundsvidenskab på SDU AFSKEDIGER 16

16 ansatte er blevet afskediget, og fem skal enten omplaceres eller tilbydes at fortsætte på nedsat tid. Begrundelsen lyder, at fakultetets indtægter er faldet med 46 mio. kr. siden 2016, men tillidsfolk betvivler, at afskedigelserne er nødvendige, da de før har oplevet, at ledelsen kom med dystre økonomiske forudsigelser, der ikke blev til virkelighed.

Tilliden mellem ledelsen på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på SDU og medarbejderne må være nær lavpunktet, efter at dekan Jens Ringsmose har afskediget 16 ansatte, og yderligere fem har fået varslet en reduktion af deres arbejdstid eller omplacering til en anden stilling på SDU.

Ifølge Karsten Boye Rasmussen, lektor og fællestillidsrepræsentant ved SDU Samfundsvidenskab, udtrykte flere medarbejdere sig stærkt kritisk over for ledelsens beslutning, da der i Odense blev holdt et orienteringsmøde på et af de berørte institutter.

“Der er ingen forståelse for, at SDU undlader at anvende ekstra indtjente millioner fra de seneste år til at strække økonomien på udsatte steder og opnå en balance gennem naturlig og frivillig afgang. Det er, som om ledelsen ikke har gjort sig klart, hvor ødelæggende det er for forskningsgrupper, for arbejdsmiljøet og for SDU’s renommé, at folk, som har opfyldt mere end deres arbejdsopgaver, bliver indstillet til fyring”, siger Karsten Boye Rasmussen.

Han påpeger, at SDU’s regnskaber har været mere positive, end hvad der var budgetteret med de seneste år.

Indtægter faldet

Ifølge dekan Jens Ringsmose er det en trængt økonomisk situation, der først og fremmest præger Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, Institut for Entreprenørskab og Relationsledelse, Fakultetsadministrationen og Den Samfundsvidenskabelige Analyseenhed, der nødvendiggør afskedigelserne.

“Det er en forfærdelig ting at skulle tage afsked med dygtige kolleger, fordi økonomien ikke rækker, men vi står på fakultetet i den ubehagelige situation, at vi, på trods af at omprioriteringsbidraget er fjernet og den midlertidige

takstforhøjelse videreført indtil 2022, er alvorligt udfordrede på økonomien. Vores årlige indtægter er faldet med 40-45 mio. kr. siden 2016, og der er desværre ikke udsigt til, at vi får nye indtægtskilder, som bringer os tilbage på 2016-niveauet. Vi er derfor tvunget til at reducere vores lønomkostninger og gennemføre uansøgte afskedigelser”, siger han.

Jens Ringsmose tilføjer, at de har været igennem en såkaldt “afværgefase”, hvor man har undersøgt, om der er kolleger, som overvejer at gå på nedsat tid, orlov, pension eller lignende, men det har ikke været tilstrækkeligt til at undgå afskedigelser. Han roser hovedsamarbejdsudvalget og samarbejdsudvalgene for at have indgået i en god og konstruktiv proces.

Ansatte stoler ikke på ledelsens tal

Karsten Boye Rasmussen mener, at det er urimeligt, at det er ansatte, som afskediges, når ledelserne ikke har udvist rettidig omhu.

“Usikkerheden er udtalt og må forventes at skabe dønninger. Også nytiltrådte ledelser må indse, at tilliden til dem skal opbygges fra et meget lavt niveau, og ledelserne må acceptere, at frustration rettes mod dem. Tidligere er negative budgetforudsigelser blevet

efterfulgt af positive regnskaber. Vi kan håbe på, at forudsigelserne også denne gang har været for negative, og at situationen forbedres. For at genskabe tillid vil det så være tvingende nødvendigt, at ekstra midler anvendes til genansættelse af de udpegede personer”, siger han.

Jens Ringsmose, der blev ansat i juni 2019, siger, at det er rigtigt, at dekanatets budgetforudsigelser var for pessimistiske i både 2015/16 og 2016/17.

“Det er korrekt, at der blev gennemført besparelser i 2015 på baggrund af nogle dystre økonomiske forudsigelser, som viste sig ikke at holde stik, men det handlede om, at fakultetet fik nogle uventede engangsindtægter, da flere studerende end ventet gjorde deres uddannelse færdig på grund af fremdriftsreformen”, siger han.

Han tilføjer, at man til gengæld rammer næsten plet i 2019, hvor man havde budgetteret med et underskud på 20 mio. kr., og det ser ud til at ende med minus 22 mio. kr.

“Universitetsøkonomi er en volatilt størrelse, da udgifter og indtægter bevæger sig på måder, der er svære at forudsige, men vi lægger budgettet med afsæt i vores bedste estimater, og vi gør alt, hvad vi kan, for at undgå at være for pessimistiske. 2020 tegner

til at ende med et underskud på den forkerte side af 30 mio. kr., da vores indtægter er faldet markant, mens udgifterne ikke er blevet tilpasset”, siger Jens Ringsmose.

Ramt på uddannelsesindtægterne

Han fortæller, at det er en række forhold, der tilsammen gør, at det er nødvendigt at afskedige.

Den tidligere regerings dimensionering af uddannelser betød, at SDU var tvunget til at lukke flere kandidatuddannelser og flere uddannelser, hvor der blev undervist på engelsk. Beslutningen blev truffet i 2015, men det er først nu, hvor de sidste studerende bliver færdige, at det for alvor kan mærkes, da STÅ-indtægterne forsvinder.

Uddannelsen til cand.merc.aud. blev også tidligere udbudt som en brugerbetalt deltidsuddannelse, men nu er det blevet en STÅ-finansieret erhvervskandidatuddannelse, og det koster fakultetet et tab på 6 mio. kr.

Desuden peger han på, at selv om omprioriteringsbidraget nu er fjernet, så har SDU mistet mere end 100 mio. kr. årligt.

Den såkaldte partshøringsfase, hvor de, der var blevet varslet afskediget, havde to uger til at argumentere mod deres afskedigelse, er nu afsluttet. ■

Undervisningen fortsætter **online**

Universiteterne fik lynhurtigt omlagt til onlineundervisning, da regeringen lukkede alle uddannelsesinstitutioner fra den 12. marts. Meldingen fra tillidsrepræsentanter lyder, at kollegerne klarer sig igennem, men at det er udfordrende for børnefamilier og enlige med børn at skulle undervise fra hjemmet.

“**T**he show must go on”. Sådan lyder titlen på en sang af det legendariske band Queen, og det beskriver vist meget præcist situationen på landets universiteter. Her må underviserne kæmpe for at holde undervisningen kørende, selvom der er lukket ned for al fysisk aktivitet på campus, og alt må foregå online.

Forskerforum har spurgt DM’s tillidsvalgte på universiteterne, hvordan de oplever situationen, og de fleste melder tilbage, at de klarer sig igennem, men at særligt ansatte med børn har det svært.

Simon Kristensen, lektor og tillidsrepræsentant ved Institut for Matematik på Aarhus Universitet, fortæller, at de løbende samler erfaringer og holder møder på Zoom om onlineundervisning.

“Mit indtryk er, at folk på mit institut klarer den, omend med lodder og trisser. Vi overlever, så længe det kommer til at vare, men det er naturligvis ikke særlig sjovt. Jeg har kolleger, der har ungerne rendende, mens de forsøger sig med onlineundervisning, så det er ikke let”, skriver han per e-mail.

Alle bruger mærkbart mere tid på at forberede undervisningen, nu hvor det hele skal køre på en ny måde, vurderer Simon Kristensen.

Martin Klatt, lektor og arbejdsmiljørepræsentant ved Syddansk Universitet, Samfundsvidenskab, Sønderborg, ser ligeledes en skævhed mellem kolleger med og uden små børn.

“Kollegerne med små børn, og her især enlige forældre, er totalt stressede og kan ikke overskue noget som helst. Selvfølgelig kæmper de for at levere god undervisning med børnene rendende rundt omkring sig, men de er meget usikre på, om det, de laver, er godt nok. Selvom ledelsen ikke kræver det udtrykkeligt, at de skal være perfekte, så føler de et pres”, skriver han.

Han tilføjer, at han oplever situationen som stille og rolig for ham selv og andre uden børn.

“For os er det selvfølgelig også nye tider, men vi har nu god tid til vores kerneaktiviteter, eftersom alle rejser, møder, foredrag, workshops, konferencer og lignende er aflyst. Der er selvfølgelig begrænsninger (adgang til bøger, data, arkiver), og vi bruger en del tid på at omlægge vores undervisning. Men det er vel noget, vi alligevel skulle få lært (remote teaching), og her på Syddansk Universitet får vi nu endelig den faglige støtte på området, som var eftersøgt længe”.

“**“** Vi har hjulpet med at sætte systemer op, så underviserne kunne gennemføre deres forelæsninger. Spørgsmålene går meget på, hvilke platforme der findes, hvordan man bruger dem, og hvilke vi vil anbefale at benytte.

Lars Klingenberg, e-læringskonsulent på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på KU

Rent undervisningsmæssigt ser Martin Ehrensvård, lektor ved Afdeling for Bibelsk Eksegese på Teologi ved KU, også fordele.

“Det er spændende og også helt rart at have kontakt med de studerende via Zoom i denne karantænetid, og de virker glade for det. De er også helt usædvanlig velforberedte til mine egne timer (i hebraisk og arabisk)”, skriver han i sit svar.

Handlede om brandslukning

Lars Klingenberg, e-læringskonsulent på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på KU, fortæller, at de nærmest har ligget vandret for at følge med i henvendelserne om support fra undervisere.

“Den første uge handlede det meget om brandslukning. Vi har hjulpet med at sætte systemer op, så underviserne kunne gennemføre deres forelæsninger. Spørgsmålene går meget på, hvilke platforme der findes, hvordan man bruger dem, og hvilke vi vil anbefale at benytte”, siger Lars Klingenberg.

Han tilføjer, at de også afholder webinarer med guider til at bruge de forskellige onlineredskaber, da de på den måde kan hjælpe flere.

“Niveauet er meget forskelligt. Nogle er allerede vant til at livestream deres forelæsninger, mens andre er nærmest på bar bund og aldrig har brugt læringsteknologi før, men der er meget entusiasme, og de bliver helt høje, når det lykkes”, siger han.

Det kan være vanskeligt at koncentrere sig om arbejdet, når børnene er hjemme fra skole.

Annette Pedersen, e-læringskonsulent på Humaniora på KU, oplever også væsentligt flere henvendelser end normalt.

“Men vi er ikke blevet væltet. Vi har brugt meget energi på at få opdateret vores hjælpesite obl.ku.dk, så vi kan hjælpe flest mulige undervisere. Det er mit indtryk, at underviserne er gået i gang selv og mest har henvendt sig til os, hvis de løb ind i tekniske problemer, eller hvis det, de prøvede, ikke fungerede. Folk er gået på med krum hals og har forsøgt at finde en løsning. Måske har det været nogle lidt hurtige løsninger i starten, men det er også o.k. Når panikken har lagt sig lidt, er der nu plads til at tænke over, hvordan man skaber god aktiverende undervisning online”, siger hun.

Annette Pedersen tilføjer, at de har oplevet nogle kapacitetsproblemer, da ingen tjenester var dimensioneret til, at alle ville have brug for at være online samtidig. Hun opfordrer derfor også underviserne til at overveje, hvad der kan optages på forhånd, og hvordan tiden sammen online kan bruges til at aktivere de studerende.

Gennembrud for onlineundervisning?

Rikke Toft Nørgård, der er lektor i it-didaktisk design og teknologi ved Aarhus Universitet, har også haft forrygende travlt, siden coronavirussen lukkede universiteterne. Hun har forsket,

udviklet og undervist i onlineundervisning og it-didaktik i de sidste seks år, og nu stiller hun sin viden til rådighed og kommer med gode råd om både det praktiske og det didaktiske på platformen Online Dialogisk Undervisning.

Platformen skulle egentlig først være færdig 31. marts, men de gik i luften tidligere på grund af den alvorlige situation, og nu hjælper 30 kandidater, udviklere og forskere i it-didaktisk design fra AU alle de undervisere og lærere, der pludselig skal tage deres undervisning online.

Rikke Toft Nørgård fortæller, at de havde ventet nogle få hundrede besøgende på siden, men der har været flere tusinde inde for at hente information.

“Enormt mange undervisere sidder med store tekniske og praktiske problemer. Det handler ikke om, at de skal være eksperter i at undervise online, men om at give dem nogle redskaber til, at de og undervisningen overlever. Spørgsmålet er, hvordan de gør det lettest, hurtigst og mindst dårligt”, siger Rikke Toft Nørgård.

Hun tilføjer, at nu hvor tingene så småt kører, er fokus ved at skifte fra teknik til didaktik, og nogle undervisere og lærere er begyndt at overveje, hvordan de går fra panik til didaktik og får noget god undervisning ud af det.

“Det handler ikke kun om at lære det tekniske. Du bliver jo heller ikke en dygtig tømrer af at gå i byggemarkedet og købe en masse dyrt værktøj. Huset,

du bygger, bliver ikke smukt eller godt af den grund”, siger Rikke Toft Nørgård og fortsætter:

“Det kan måske give anledning til at gentænke sin pædagogik og spørge sig selv, hvad det er, man vil opnå med sin undervisning. It-didaktik er ikke sværere. Det er bare noget andet. Online-møder kan sagtens være tættere og mere nærværende end en forelæsning, hvor underviseren står bag katederet. Sat rigtigt op kan alle komme til orde online modsat i et undervisningslokale med 100 studerende”.

Kan coronakrisen så måske blive et gennembrud for onlineundervisning på universiteterne?

“Det er for tidligt at sige, da det kommer til at afhænge af, hvor længe nedlukningen af universiteterne trækker ud. I det mindste får alle afprøvet det, og det sætter forhåbentlig gang i nogle gode eksperimenter og refleksioner. Hvis vi har en forestilling om, at underviserne praktiserer god onlineundervisning, så længe det handler om ren overlevelse, og man venter på hurtigst muligt at vende tilbage til det normale, er der fare for, at underviserne får et dårligt indtryk af onlineundervisning. Hvis det trækker ud, lad os sige et år, så vil underviserne formentlig begynde at oparbejde en praksis for, hvordan de underviser godt online, og måske endda have tid til at læse op på det it-didaktiske”, siger Rikke Toft Nørgård. ■

PEST HAR LUKKET KU FLERE GANGE

Ifølge lektor og universitetshistoriker på Københavns Universitet Morten Fink-Jensen er den nuværende nedlukning af landets ældste universitet historisk set slet ikke ualmindelig, selvom det sidste tilfælde godt nok ligger nogle år tilbage.

Han fortæller, at eksempelvis 2. verdenskrig ikke medførte en lukning, så sidste gang han med sikkerhed kan sige, at KU var lukket, var i forbindelse med pesten i 1711, hvor en tredjedel af Københavns befolkning døde.

“Tilbage i historien har der ofte været lukninger pga. pest eller lignende epidemier. I 1500-tallet og især i 1600-tallet var der temmelig mange gange, hvor KU var lukket i typisk et halvt år, nogle gange længere, indtil smitten var drevet over”, skriver han.

“Ottos værelse er lavet om til hjemmestudie”

Malene Monka, lektor ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab på KU, forsøger at undervise fra hjemmet imellem amninger og bleskift af sin baby på fire måneder og hjemmeskole for familiens øvrige tre børn.

“**D**et kom meget pludseligt. Jeg fik at vide onsdag aften, at universitetet var blevet lukket, og jeg stod og skulle undervise torsdag morgen”. Sådan fortæller Malene Monka, lektor på Københavns Universitet, om situationen, hvor regeringen pludselig den 12. marts lukkede universiteterne for både ansatte og studerende på grund af risiko for spredning af coronavirussen.

Hun underviser de cirka 140 studerende på danskuddannelsen i norsk sprog og litteratur. Det er et intensivt kursus på fire uger, der er obligatorisk at følge, da dimittenderne skal kunne undervise i svensk og norsk, hvis de skal være gymnasielærere.

“Jeg har kun fire uger til at proppe en masse faktuel viden ind i hovedet på dem, så gode råd var dyre, og jeg måtte bruge det meste af aftenen og formiddagen på at omlægge den første forelæsning til online”, siger hun.

Hun fik optaget forelæsningen med tilhørende slides ved hjælp af programmet Adobe Connect, men det viste sig, at der kun er 600 brugerlicenser på KU, og de blev hurtigt brugt, så de studerende fik vanskeligheder med at logge på. Derefter gik hun over til at optage forelæsningerne i programmet Keynote, men ulempen er, at de studerende kun kan se hendes slides og høre hendes stemme. Hun lægger øvelser ud til de studerende, som hun retter og kommenterer efterfølgende i forelæsningerne.

“Der var ærlig talt tale om brandslukning, så det handlede om lynhurtigt at få noget op at køre”, siger Malene Monka.

Malene Monka måtte lave sønnens værelse om til hjemmestudie, da universiteterne pludseligt blev lukket. Nu optager hun sine forelæsninger fra børneværelset.

Familien må tænke kreativt

Hun fortæller, at hun har en baby på fire måneder, og det var meningen, at hun skulle undervise i fire uger, mens hendes mand tog sin barsel, men han er også ansat på universitetet, og da han er kursusansvarlig og vejleder speciale-studerende, har det vist sig umuligt for ham at holde helt fri i den nuværende krisesituation. Han får blandt andet mails fra desperate studerende, der ikke kan indhente empiri til deres speciale og spørger, hvad de skal gøre.

Parret har yderligere tre børn, der går i henholdsvis 6., 5. og 2. klasse, og de skal også aktiveres og undervises.

“Vi prøver at være kreative og får det til at fungere, men du må godt nok have mange kasketter på samtidig og arbejde på skæve tidspunkter. Jeg tror, man

kalder det udfordrende med et moderne udtryk”, siger hun og griner.

Eksempelvis holdt hendes mand idrætstime, da hun skulle optage en forelæsning, så han tog babyjoggeren og børnene med i parken, så hun kunne få lidt arbejdsro.

Hun tilføjer, at situationen er sværest for sønnen Otto, der går i 2. klasse, da han savner vennerne i klassen.

“Ottos værelse er lavet om til hjemmestudie. Det synes han er lidt irriterende, og han siger også, at vi er kedelige og dårlige til at undervise sammenlignet med lærerne på skolen”, siger Malene Monka og smiler.

Anderledes at undervise online

Hun synes, at det er interessant at prøve at undervise online, men hun vil for

alt i verden ikke bytte den traditionelle undervisning, hvor man er fysisk til stede, ud med fjernundervisning permanent.

“Jeg har opdaget, hvor meget energi jeg får fra interaktionen med de studerende. Jeg er virkelig afhængig af respons og menneskelig kontakt, selvom de har været søde til at sende beskeder”, siger Malene Monka og fortsætter:

“ Vi prøver at være kreative og får det til at fungere, men du må godt nok have mange kasketter på samtidig og arbejde på skæve tidspunkter. Jeg tror, man kalder det udfordrende med et moderne udtryk.

Malene Monka, lektor på Københavns Universitet

“Du skal formulere dig helt skarpt online, da du ikke kan fornemme, om de har forstået stoffet, eller om de ser

mærkelige ud i ansigtet, fordi du siger noget vrøvl. Så det har jeg forsøgt at gøre, men jeg tænker, at et onlinekursus skal tænkes helt anderledes pædagogisk og didaktisk fra starten, og det var der ikke helt tid til i denne omgang, fordi vi var halvvejs inde i forløbet”, siger hun. ■

Af Claus Baggersgaard – cbl@dm.dk – Foto: Thibault Savary – AFP – Ritzau/Scanpix **CORONAKRISEN**

MILLIONBEVILLINGER SÆTTER SKUB I DANSK CORONAFORSKNING

Regeringen, Carlsbergfondet, Novo Nordisk Fonden, Lundbeckfonden og EU har alle afsat midler til dansk coronaforskning.

50 mio. kr. fra regeringen, 95 mio. fra Carlsbergfondet, 50 mio. fra Novo Nordisk Fonden, 30 mio. fra Lundbeckfonden og godt 20 mio. fra EU til dansk coronaforskning.

Udbruddet af Covid-19 har fået både staten og flere private fonde til hurtigt at sadle om og finde penge til forskning i den smitsomme virus.

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen og sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke har allerede besluttet at støtte ni forskningsprojekter med mellem 970.000 kr. og 13 mio. kr. til coronarelateret forskning. Forskerne er fra Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Syddansk Universitet, DTU og Statens Serum Institut.

Pengene skal blandt andet bruges til at opfinde en alternativ form for respirator, der kan aflaste sundhedssystemet, udvikle en lymtest, som på 30 minutter kan afdække, om en patient er smittet, og undersøge, om de anti-stoffer, som patienter med Covid-19 danner, kan booste immuniteten hos nye patienter.

“Vi har nogle af verdens førende forskere herhjemme, og jeg er imponeret over engagementet i kampen mod coronavirus. Jeg har store forhåbninger om, at forskerne kan nå frem til resultater, der kan gavne behandlingen af patienter og bidrage til, at vi udnytter kapaciteten i sundhedsvæsenet på den bedst mulige måde”, udtaler uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen i en pressemøde.

Novo Nordisk Fonden har derfor afsat 50 mio. kr. til en akutindsats mod coronavirusepidemien i Danmark. Der kan søges om støtte til videnskabelige projekter, der tester nye behandlinger, teknikker/teknologier eller forebyggende tiltag, der med hurtig virkning kan benyttes til at håndtere sundhedssystemets udfordringer i den aktuelle situation. Desuden kan der søges til oplysningsmæssige tiltag, der kan forbedre kommunikationen til borgerne og vidensforståelse af den sundhedsmæssige håndtering af krisen, samt til sociale tiltag, der skal imødekomme særlige sundhedsmæssige behov hos udsatte grupper i forbindelse med krisen.

Der kan søges løbende om maksimalt 5 mio. kr., og fonden lover, at alle ansøgere får svar inden for 48 timer. Der er allerede bevilget midler til projekter på blandt andet KU og DTU.

Carlsbergfondet har bevilget i alt 95 mio. kr. i forbindelse med coronavirusepidemien – heraf 60 mio. kr. til tre forskningsprojekter.

Der gives 25 mio. kr. til en naturvidenskabelig gruppe af internationalt anerkendte virusforskere i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Statens Serum Institut. Der gives 25 mio. kr. til en samfundsvidenskabelig og humanistisk gruppe af adfærdsforskere, der i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Danmarks Tekniske Universitet skal forske i, hvordan vi som samfund håndterer epidemier mest effektivt.

Samtidig gives der 10 mio. kr. til en tværvidenskabelig gruppe ved Roskilde Universitet,

Forskere fra Københavns Universitet arbejder på at finde en vaccine mod coronavirus.

der skal forske i historiske epidemiers opstandelse, spredning og ophør. De tre projekter skal bane vejen for nye, globale indsigter i adfærd, forebyggelse, diagnose og behandling til beredskabet mod Covid-19 og fremtidige epidemier, skriver fonden.

Lundbeckfonden, der hvert år uddeler mere end 500 mio. kr. til offentlig forskning, har også besluttet at øremærke 30 mio. kr. til forskningsprojekter, der er målrettet coronavirusen.

Et forskerhold fra KU har også allerede modtaget 2,7 mio. euro – ca. 20 mio. kr. – fra EU's forskningsprogram Horizon 2020 til at udvikle en vaccine mod Covid-19. EU-Kommissionen har valgt at støtte 17 projekter, der på den ene eller anden måde arbejder med Covid-19. ■

Universiteter kæmper for at **redde eksamener**

Universiteterne vil omlægge til eksamensformer, hvor de studerende ikke skal være fysisk til stede, i alle tilfælde, hvor det er fagligt forsvarligt. Ministeriet har givet dispensation fra krav om, at tilsynsførende skal være til stede.

“**D**et er en usædvanlig situation, der kræver usædvanlige løsninger, så der er behov for fleksibilitet og forståelse”.

Sådan siger Jesper Langergaard, direktør for samarbejdsorganisationen Danske Universiteter, om situationen, hvor universiteterne er blevet lukket ned til minimum den 13. april på grund af coronaepidemien.

Timing er mildest talt elendig, da forberedelserne til eksamen normalt vil være i fuld gang, og mange studerende på nuværende tidspunkt burde samle empiri og gennemføre forsøg i forbindelse med bacheloropgaver og specialer.

“Vores fokus er på at forsøge at hjælpe de studerende, så de ikke bliver forsinkede. Det er vigtigt, at universiteterne fortsætter undervisningen, og at eksamenerne bliver gennemført, så alle universiteterne arbejder på løsninger, hvor der benyttes digitale eksamensformer”, siger Jesper Langergaard.

Hvor stor en del af eksamenerne kan gennemføres digitalt?

“Jeg ville ønske, jeg kunne sige et tal, men det har vi ikke overblik over endnu. Vi vil gøre det i alle de tilfælde, hvor det er fagligt forsvarligt, men der er selvfølgelig tilfælde, hvor det vil være rigtig svært”.

Studerende: Brug for afklaring

Johan Hedegaard Jørgensen, formand for Danske Studerendes Fællesråd, er enig i, at eksamener skal afholdes, i det omfang det er fagligt forsvarligt, og så er det et krav, at de lokale studienævne høres, hvis eksamensformen skal ændres.

“Selvfølgelig forventer vi at blive inddraget. Vi ved godt, at der er en krise, og at det skal gå hurtigt, men man kan ikke bare sætte universitetsdemokratiet ud af kraft”, siger han.

Johan Hedegaard Jørgensen tilføjer, at det ikke duer at sænke det faglige niveau eller kravene til eksamen:

“Man skal være virkelig varsom med at slække på niveauet. Vi kan ikke have en generation, der bliver færdige til sommer, hvor man tænker, at det er dem med en coronaeksamen”.

Og så efterspørger han, at der hurtigt kommer en udmelding fra universiteterne, der kan berolige de studerende, da man ellers risikerer, at der kommer tusinder af dispensationsansøgninger på én gang.

“Det er en fuldstændig vild situation, som ingen har prøvet før, men overordnet set må målet være at undgå, at studerende kommer i klemme. Folk skal ikke gå og være bange for at blive smidt ud eller komme til at mangle SU”, siger han.

KU arbejder på løsning

Rie Snekkerup, vicedirektør for Uddannelser og Studerende på Københavns

“**“**Det er en fuldstændig vild situation, som ingen har prøvet før, men overordnet set må målet være at undgå, at studerende kommer i klemme. Folk skal ikke gå og være bange for at blive smidt ud eller komme til at mangle SU.

Johan Hedegaard Jørgensen, formand for Danske Studerendes Fællesråd

Universitet, udtalte den 26. marts til Universitetsavisen, at KU arbejder på en samlet løsning for alle studerende, og at hun derfor anbefalede at vente med at søge om dispensation, hvis man eksempelvis ikke har kunnet gennemføre laboratorieforsøg eller indsamle empiri.

“Vi har anmodet Styrelsen for Forskning og Uddannelse om at få mulighed for at omlægge eksamener for resten af semestret for på den måde at skabe klarhed for de studerende. Og hvis vi får lov, har vi forskellige løsningsmuligheder i spil for eksamener, bachelorprojekter og specialer, som vi er i gang med at drøfte på Københavns Universitet”, udtalte hun til Universitetsavisen.

Mikkel Vedby Rasmussen, karantæneramt dekan på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på KU, skriver også i sin dagbog fra hjemmet, at ledelsen forsøger at reducere de studerendes usikkerhed mest muligt ved at lægge konkrete planer for eksamen så hurtigt som muligt.

“Det gør vi på to måder. For det første er hele Københavns Universitet ved at drøfte en fælles praksis for dispensationer i forhold til fx studerende med børn og studerende, hvor specialet rummer empiri, som de p.t. ikke kan komme til at indsamle. For det andet vil vi på SAMF arbejde på at have en samlet udmelding klar om vilkårene for eksamen inden påske”, skriver dekanen og fortsætter:

“For os vil det vigtigste være at skabe klarhed, så både undervisere og studerende ved, hvilken type prøve faget afsluttes med. Det hensyn kan betyde,

at vi omlægger til en onlineprøveform, selvom vi ikke har fået besked på, at vi er hjemsendt i eksamensperioden. Vi vil have skitsen af en plan klar inden påske. Derefter vil jeg gerne diskutere den i Akademisk Råd og Samarbejdsudvalget, hvor vi har aftalt møder omkring påske”.

CBS har lagt om

På Copenhagen Business School (CBS) har de allerede besluttet at omlægge fuldstændigt til digitale eksamener – også i tilfælde af at universiteterne bliver genåbnet i april.

“CBS er godt i gang med at omlægge alle vores undervisnings- og eksamensaktiviteter til online. Vi forventer, at alle studerende kommer til at færdiggøre semesteret som planlagt, bare online. Det er en kæmpe opgave at flytte al undervisning og alle eksamener online, både for underviserne og for alle andre, der hjælper til, at det kan lade sig gøre. Det betyder også, at nu hvor beslutningen er truffet, så kommer

den til at gælde for eksamener i resten af semesteret. Det vil sige, hvis nedlukningen af campus og eksamenslokaler ophæves inden udgangen af juni, så skal man alligevel til eksamen online”, udtaler uddannelsesdekan Gregor Halff i en nyhed på CBS’s hjemmeside.

Aalborg Universitet har også udsendt en orientering til de ansatte om, hvordan eksamenerne kan ændres for de cirka 20.000 studerende. Heri står der, “at studienævnet kan beslutte, at allerede planlagte mundtlige prøver skal afvikles digitalt. Eksamen vil i så fald blive afholdt via et program med mulighed for video, som AAU stiller til rådighed for dig”.

Der gives også mulighed for, at prøveformen kan ændres til skriftlig, eller at prøven i ganske få tilfælde kan blive udskudt til et senere tidspunkt.

Ministeriet: Vide rammer for eksamen

Forskerforum har sendt en række spørgsmål til Uddannelses- og

Forskningsministeriet, som ministeriets presseafdeling har besvaret skriftligt.

Embedsmændene skriver blandt andet, at det vil være op til den enkelte institution, om det giver bedst mening at afholde eksamen eller ej i den pågældende situation.

“De videregående uddannelsesinstitutioner er selvejende og har ganske vide rammer for at fastsætte eksamens- og prøveformer. Det kræver som udgangspunkt ikke ministeriets godkendelse af omlægge prøver. Det er også muligt at afholde prøve med mundtlig besvarelse som videokonference eller ved brug af andre tekniske foranstaltninger. Henset til den usædvanlige og helt ekstraordinære situation omkring Covid-19, hvor institutionerne er lukkede, har ministeriet frem til udgangen af juni 2020 meddelt institutionerne en dispensation fra kravet om, at der skal udpeges eller godkendes en tilsynsførende, som skal være hos den studerende under en sådan mundtlig prøve ved videokonference, så institutionerne her får en større fleksibilitet i planlægningen af de mange forestående prøver. Kravene til sikkerhedsforanstaltninger i øvrigt er uændret”, står der i svaret fra ministeriet.

Økonomisk efterspil?

Jesper Langergaard fra Danske Universiteter siger, at det er for tidligt at forholde sig til, om der kommer et økonomisk efterspil, hvis mange eksamener må aflyses, og universiteterne derfor mister STÅ-indtægter.

“Vores fokus er på at hjælpe de studerende, og så må vi se, om der er en regning at betale bagefter”, siger han.

Holdningen er den samme i Uddannelses- og Forskningsministeriet (UFM), der har svaret skriftligt på spørgsmålet om eventuel hjælp til universiteterne:

“UFM er opmærksom på, at der kan være økonomiske konsekvenser for institutionerne af Covid-19. Det er endnu for tidligt at vurdere omfanget af de økonomiske konsekvenser, og der er ikke taget stilling til eventuel kompensation, men UFM vil følge situationen løbende”. ■

De studerende slipper for en tur ved det grønne bord til sommer, da universiteterne må indføre digitale prøveformer på grund af risikoen for smitte med coronavirus.

RUC ændrer uddannelser fundamentalt – medarbejdere føler sig forbigået

Hvad blev der af medinddragelsen? spørger de ansatte på RUC. Her har ledelsen i al hast lagt op til en reform, der skal erstatte de selvvalgte kombiuddannelser med mere traditionelle kandidatuddannelser. Medarbejderne oplever, at beslutningen reelt var taget, før nogen spurgte dem.

I små to måneder har medarbejderne på RUC diskuteret, hvordan universitetets kandidatuddannelser skal se ud i fremtiden. Der har været høring blandt institutterne, og sagen er blevet diskuteret i diverse råd og udvalg.

Men de centrale beslutninger, herunder at der skal være en reform, der sløjer de selvvalgte kombiuddannelser – et af RUC's unikke varemærker – står reelt ikke til diskussion. Den konklusion blev reelt draget af ledelsen, før nogen medarbejdere anede, hvad der var under opsejling.

Sådan opleves det i hvert fald af både medarbejdere og studerende, der er dybt utilfredse med den manglende medinddragelse.

Janne Gleeurup, lektor og fællestillidsrepræsentant, fortæller, at ledelsens udmelding kom fuldstændig bag på de fleste, fordi budskabet i efteråret lød, at der ikke skulle ændres noget foreløbigt.

“Folk reagerer på, at man ikke forstår, hvorfor det hele nu skal laves om, hvorfor det skal ske så hurtigt, og hvorfor man ikke bliver inddraget”, siger hun.

Rygterne om en reform af kandidatuddannelserne opstod i januar, men først i begyndelsen af februar kom den officielle udmelding fra ledelsen – et

“Folk reagerer på, at man ikke forstår, hvorfor det hele nu skal laves om, hvorfor det skal ske så hurtigt, og hvorfor man ikke bliver inddraget.

Janne Gleeurup, lektor og fællestillidsrepræsentant

oplæg om at erstatte den valgfrie kombination af to kandidatfag med 20-30 såkaldte fagintegrerede uddannelser. Medarbejderne kunne komme med tilbakemeldinger gennem en høringsproces og kollegiale råd, inden bestyrelsen skulle beslutte indstillingen 1. april.

Kort høringsfrist

“Vi blev orienteret lige op til vinterferienugerne. Så der var de facto kun en måned til at tænke hele problematikken igennem, indkalde til møder i studienævn og så videre. Den tidsramme er komplet urealistisk, hvis man vil have reel inddragelse”, siger Janne Gleeurup.

Samtidig føler mange, at de fundamentale beslutninger allerede er taget.

“Man oplever, at man nu får indflydelse på “hvordan”, men ikke på “hvorfor” og “hvad” – altså om vi skal beholde kombiuddannelserne

eller ej. Den diskussion er slut – det skal være fagintegrerede uddannelser”, konstaterer Janne Gleeurup.

Samme oplevelse kommer fra Kristine Niss, professor MSO og studienævnetsformand.

“De kommer med en reform, som skal rulles ud meget hurtigt, hvor de, som jeg ser det, er meget langt fremme i arbejdet. Jeg synes, der er nogle afgørende beslutninger, der virker til at være taget”, siger Kristine Niss.

Hun nævner blandt andet, at antallet af fremtidige kandidatuddannelser – mellem 20 og 30 – har været stort set fastlagt fra starten. Og hun noterer også, at de høringssvar, som institutterne skulle afgive 3. marts, ikke har ført til væsentlige ændringer i ledelsesindstillingen.

Rektor: Ingen hemmelighed

Ifølge RUC's rektor, Hanne Leth Andersen, har det ikke været nogen hemmelighed, at ledelsen har arbejdet med en kandidatreform.

“Jeg tror, oplevelsen var, at det var et voldsomt budskab, at vi nu vil lave nye uddannelser. Efterfølgende har vi gjort os umage med at fortælle, at vi ikke kaster alting op i luften. Vi tager en

række af de uddannelser, vi har i forvejen, og fører med videre, og så skal der udvikles noget nyt”, siger hun.

Nogle oplever, at beslutningen om en reform de facto er taget, uden at man er blevet hørt. Er det rigtigt?

“Vi er som ledelse nødt til at være velforberejdet, når vi sender et større forslag i høring. Det har hele tiden været hensigten at involvere de relevante parter på universitetet, men det kan altid diskuteres hvornår i processen og i hvilket omfang”, siger Hanne Leth Andersen, der også noterer, at høringssvarene i det store hele bakker op om, at der skal ændres på uddannelsesstrukturen.

Kritikken har dog fået ledelsen til at udskyde nogle beslutninger.

“Vi har sat tempoet lidt ned, så bestyrelsen skal ikke i første omgang tage stilling til antallet af uddannelser, men kun træffe beslutning om, at vi går i gang med en reform. Men vi fastholder, at processen ikke skal være for lang, for det skaber også uro”.

Den tempojustering er Janne Glerup tilfreds med.

“Jeg tænker, det er en klog beslutning at lade være med at tage for vidtgående beslutninger på forhånd. Underviserne har stor viden om deres fag og den kontekst, de uddanner til. Det er vigtigt, at denne viden nyttiggøres i de svære diskussions- og beslutningsprocesser, som venter forude”.

Desuden har bestyrelsen for RUC på grund af coronasituationen fået udskudt sit næste møde til maj. ■

RUC-rektor Hanne Leth Andersen vil sløjfe kombiuddannelserne, som har været et særkende for universitetet.

RUC – NU LIDT MERE SOM DE ANDRE

Det skal være slut med de særlige kombinationsuddannelser på RUC. En reform skal redde et svigtende optag. “Vi tager arvesølvet med over”, siger rektor Hanne Leth Andersen, men den opfattelse deles ikke af alle.

RUC – universitetsfamiliens utilpassede teenager, der satte en ære i at gå sine egne veje – er ved at blive indhentet af voksenlivets krav om konformitet.

Først blev basisuddannelserne ændret, og nu står et andet af RUC's særkender – de såkaldte kombinationsuddannelser, hvor kandidatdelen består af to fag – til at ryge helt ud. Ledelsen har annonceret en “kandidatreform”, som skal forvandle et stort antal kombiuddannelser til omkring 30 fastlagte kandidatuddannelser, der stadig er tværfaglige, men altså ikke tofaglige.

Mens basisuddannelserne røg på grund af Bologna-processens harmonisering af de videregående uddannelser, er det i højere grad den bitre nød, der nu får RUC til at sløjfe kombinationsuddannelserne. De senere år har nemlig vist et foruroligende fald i kandidatstuderende på det lille universitet. Yderligere bliver RUC presset af Akkrediteringsrådet, der før jul gav institutionen en “betinget positiv akkreditering” og blandt andet pegede på problemer omkring frafald og dimittendledighed.

Det har fået rektor Hanne Leth Andersen til at trække den helt store hammer op af værktøjskassen.

“Vi troede, kombiuddannelserne kunne overleve. Men vi må nok sande, at integrationen mellem de to fag ofte er ret begrænset. Og med den struktur, vi har nu, kan vi ikke sikre tværfaglighed og sammenhængende uddannelse godt nok alle steder”, siger hun.

Svært at skifte til RUC

Antallet af nyindskrevne kandidatstuderende er på to år gået fra 1.486 til 1.363, altså et fald på næsten ti procent. Hanne Leth Andersen mener, at det blandt andet skyldes, at det er for svært

for bachelorer fra andre universiteter at komme ind på en kombiuddannelse.

“Vi har en del studerende, der vælger at skifte til et andet universitet efter bacheloren, og det er helt naturligt i kraft af Bologna-implementeringen. Men vi har bare svært ved at få lige så mange ind. RUC har det, jeg kalder “høje toldmure”. Man skal kunne honorere optagelseskravene på to forskellige fag, hvor man på andre universiteter søger ind på ét fag. Og jeg tror ikke, der er nogen anden vej væk fra det end at droppe kombinationsuddannelserne. Vi kan se, at vi får studerende ind på de fagintegreerede uddannelser”, siger hun med henvisning til de 13 kandidatuddannelser, der ikke består af kombinationer.

Ifølge Hanne Leth Andersen har de strammere krav, der generelt er omkring universitetsuddannelser i dag, fjernet grundlaget for kombinationsuddannelserne.

“At kunne kombinere sin uddannelse fuldstændig frit har været helt fantastisk, så længe man kunne bruge ubegrænset tid, og kvalitetssikringen skete for hvert af de to fag og ikke den samlede uddannelse. Men strukturen er blevet mere og mere stram for de studerende, så nu tager vi alt det gode fra kombiuddannelserne – tværfagligheden, den problembaserede læring og alle RUC's forskningsmæssige styrker – og skaber noget nyt. Og i virkeligheden vil de studerende få mere valgfrihed, fordi vi med større uddannelseshold vil kunne udbyde flere kurser. Så vi tager vores arvesølv med over”.

Studieleder: Kombi giver værdi

Det er dog langt fra alle, der er enige med ledelsen i, at det er nødvendigt at gøre op med kombinationsuddannelserne, som er et unikum i

► den danske universitetsverden. En af de mest udtalte kritikere er professor MSO Kristine Niss, der er formand for kandidatstudienævnet for de naturvidenskabelige fag.

“Kombiuddannelserne har rigtig meget værdi, fordi de giver en masse forskellige former for tværfaglige løsninger, men også ved at de studerende bliver blandet og møder andre, der ikke læser det samme som dem selv. Det udvider deres horisont og giver diversitet i vores miljø”, siger Kristine Niss.

Økonomien spiller en stor rolle i det kandidatpuslespil, der nu skal lægges om. Mange fag kører, som det er nu, med små hold, hvilket giver en relativ belastning af økonomien på RUC. Det problem anerkender Kristine Niss, men hun peger samtidig på, at det i dag er en praktisk og ressourcemæssig fordel for de enkelte fag at have samme kursuspakke, som gives til alle, der har faget som en del af deres kombiuddannelse. Hendes frygt er, at det vil kræve flere skræddersyede kurser, hvis fagene skal levere undervisning til flere fagintegrerede uddannelser.

Frygter “instrumentalisme”

RUC-ledelsen er kommet med oplæg til reformen, hvor man har skitseret dels nogle overordnede retningslinjer, dels fire faglige principper – “designprincipper” – for de nye uddannelser: problemorientering, projektarbejde, sammenhængende uddannelsesforløb og praksisorientering. Men hvor står der noget om akademisk højde? spørger Kristine Niss.

“Som jeg læser det i sin helhed, er det meget anvendelsesorienteret og erhvervsrettet, næsten instrumentalistisk. Jeg tænker, at det er vigtigt med et højt akademisk fagligt miljø. Det skal ikke være elfenbensforskning, men det skal heller ikke være en tilgang, der siger: Løs problemer, og kom ud i arbejde. Og det er lidt sådan, jeg læser det – at alle aktiviteter skal have en praktisk karakter og et tydeligt praksisophæng”.

Mange af dine kolleger har budt kandidatreformen velkommen. Hvor stor en del af RUC repræsenterer du med dine bekymringer?

“Det er klart, at de gamle magisterfag er dem, der føler sig mest pressede. Men min oplevelse er, at mange er bekymrede, og også at de studerende er

bekymrede for, at deres projekter bare bliver en konsulentopgave, og så er man færdiguddannet. De vil også gerne have akademisk højde”, siger Kristine Niss.

Grundlægger vil redde projektarbejdet

Professor Henning Salling Olesen har været på RUC siden 1972 og har været med til at udvikle den særlige uddannelsesstruktur, som nu ser ud til at få endnu et skud for boven. Alligevel mener han, at en reform er nødvendig.

I hans øjne må man ofre kombiuddannelserne for at redde en anden af RUC’s pædagogiske grundpiller: projektarbejdet, som har lidt under de stadig strammere vilkår for uddannelsesområdet.

“Den mest centrale faktor er en øget belastning af lærerne, som fremkommer ved mange års små nedskæringer. Når man ikke kan overkomme det hele, så agerer man defensivt. Det betyder, at man prioriterer de opgaver, man kan udføre på fornuftig måde, for eksempel de fastlagte kurser, mens projektvejledning nemt kan blive nedprioriteret”, siger Henning Salling Olesen.

Samtidig peger han på, at rammerne for det kollektive arbejde blandt de studerende er blevet dårligere. Det skyldes blandt andet dårligere lokaleforhold på RUC, hvilket igen går ud over projektarbejdet.

“Hvis RUC ikke har plads til kollektive studier, og billetten i øvrigt koster 80 kr. – hvad er så salgsargumentet?” spørger han retorisk.

Bedre studiemiljøer

Projektarbejdet har brug for en revitalisering, og den skal komme ved at skabe stærkere fag- og studiemiljøer, hvilket man kan gøre på sammenhængende uddannelser, mener Henning Salling Olesen.

“Studerende i kombiuddannelser har to kandidatfag, der skal tilgodeses. Og i sådan et nomadesystem er der meget begrænsede muligheder for at orientere sig og udvikle fælles interesser med projektmakkere. Jeg tror, det er enormt vigtigt at etablere nogle stabile studiemiljøer, hvor man også som projektvejer får en ekstra ansvarsfølelse ved at gå rundt med de samme studerende i to, tre og fire år”, siger Henning Salling

SÅDAN SKAL RUC'S UDDANNELSER VÆRE

Ledelsen på RUC har udarbejdet syv “overordnede retningslinjer” og fire “designprincipper”, som de fremtidige RUC-uddannelser skal leve op til.

Overordnede retningslinjer:

- Uddannelserne er i overensstemmelse med universitetets profil, værdisæt og samlede uddannelsesvision.
- Uddannelserne er økonomisk bæredygtige.
- Uddannelserne er kritisk nødvendige i forhold til samfundsudfordringer og fremtidens arbejdsmarkedsbehov.
- Uddannelserne har RUC-unikke profiler, der kan kommunikeres og brandes tydeligt.
- Uddannelserne har en tydelig relation til og er baseret på flere forskningsmiljøer.
- Uddannelserne er tværfaglige inden for og/eller på tværs af hovedområder.
- Uddannelserne uddanner til både det nationale og internationale arbejdsmarked.

DESIGNPRINCIPPER:

- Problemorientering og bidrag til samfundet.
- Projektarbejde.
- Sammenhængende uddannelsesforløb.
- Praksisorientering.

(Kilde: RUCpaper.dk)

Olesen, der helst så en helt gennemgribende reform, der også vedrørte bacheloruddannelserne.

Risikerer man ikke, at RUC mister sin særlige profil, hvis man fjerner kombiuddannelserne?

“Set udefra lyder det attraktivt, at man kan vælge to fag. Så det er ikke omkostningsfrit. Men man kan godt være tværfaglig på andre måder end ved at vælge mellem enkeltfag. For mig handler det om at genoprette det, der er RUC’s mest fornyende kvalitet – projektarbejdet – i stedet for at lade stå til og blive et traditionelt universitet”. ■

Markager-sagen kommer ikke i landsretten

Injuriesagen, som Bæredygtigt Landbrug har anlagt mod AU-forsker Stiig Markager, kommer ikke til at starte i landsretten, som Stiig Markager og hans advokat havde ønsket. Til gengæld er DM og Akademikerne blevet godkendt som "biintervenienter" på Stiig Markagers side.

Det bliver i første omgang Byretten i Hillerød, som skal afgøre, om AU-professor Stiig Markager på ulovlig vis har ærekrænket danske landbrug, når han ved flere lejligheder har talt om en signifikant stigning i udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

Stiig Markager og hans advokat, René Offersen, havde anmodet om at få sagen behandlet i landsretten. Begrundelsen var, at sagen har en så principiel karakter, at den hører til i landsretten. Men det har Byretten i Hillerød afvist.

Det ærgrer Stiig Markager.

"Jeg synes, det er forkert, at en så vigtig og principiel sag skal afgøres i byretten. Jeg mener, at den har en vidtrækkende betydning. Alene det, at man kan rejse sagen, kan få forskere til at passe på med at udtale sig. Hvis det, at man udtaler sig offentligt, gør, at man kan risikere et sagsanlæg", siger Stiig Markager, der dog ikke er bekymret for, at han nu står svagere i sagen.

René Offersen tager også kendelsen med ro.

"Det skal man ikke lægge for meget i. Hovedreglen er, at den slags sager kører i byretten, og det er generelt svært at få noget i landsretten, når det ikke handler om direkte lovforklaring. Det mest ærgerlige er, at vi nu ikke har direkte ankeadgang til Højesteret", siger han.

AC går ind i sagen

Som sagsøgt har Stiig Markager som udgangspunkt mulighed for at anke sagen én gang, hvilket altså vil være til landsretten. Der vil dog – om nødvendigt – være mulighed for at søge Procesbevillingsnævnet om at kunne anke den yderligere.

Professor Stiig Markager slipper ikke for en tur i retten anklaget for injurier af Bæredygtigt Landbrug.

Til gengæld er der kommet formel hjælp til Stiig Markager fra en anden kant. DM og forbundet Akademikerne har nemlig i fællesskab bedt om at være såkaldte "biintervenienter" på Stiig Markagers side. Og det har retten godkendt.

"Det er svært at komme i tanke om fortilfælde, hvor en interesseorganisation har skredet ind med sagsanlæg over for forskere, hvis faglige synspunkter ikke passede organisationen. Vi ser fra Akademikernes side med største alvor på sagen", udtaler Lars Qvistgaard, formand for Akademikerne, i en pressemeddelelse som begrundelse for, at man nu biintervenier i sagen. Samme sted kalder DM-formand Camilla Gregersen det "en glidebane", at forskere kan hives i retten for at bruge deres faglige ytringsfrihed.

Biinterventionen har primært en signalmæssig værdi. Men den er ikke desto mindre vigtig, vurderer René Offersen.

"Det er udtryk for, at der er tungtvæjende akademiske interesser, der deler antagelsen af, at selve sagsanlægget er et anslag mod forskeres ytringsfrihed. Det

giver en øget troværdighed i forhold til det, jeg kommer til at fremføre over for dommeren", siger han.

Håbende på afvisning

Bæredygtigt Landbrug vil have Stiig Markager dømt for injurier på grund af hans udtalelser om en stigning af kvælstofudledningen til havet siden 2010. Stiig Markager har i Berlingske blandt andet sagt, at "den mængde kvælstof, der tilføres havet, er steget med 700 tons pr. år siden 2010, efter at der er korrigeret for udsving i nedbør. Stigningen er statistisk signifikant". Bæredygtigt Landbrug mener, at Stiig Markagers udsagn er forkerte og "egnet til at skade vor klients omdømme over for såvel de politiske beslutningstager som offentligheden".

Stiig Markager håbende, at retten ville afvise sagen, med henvisning til at Bæredygtigt Landbrug havde manglende "retslig interesse" i hans udtalelser, som jo drejede sig om landbruget i overordnet forstand. Men retten mener, at det ene spørgsmål ikke kan udskilles og vurderes uafhængigt af resten.

Således kan Stiig Markager nu se frem til at skulle i retten og forsvare sine udtalelser.

"Det er ikke noget, der bekymrer mig eller fylder meget. Men jeg kan da godt forudse, at retsforhandlingen vil tage en hel del tid. Jeg har allerede forklaret det, jeg har sagt, mange gange, og jeg gør det også gerne i en retssag. Men jeg bryder mig ikke om, at det er med trusler om at blive dømt for injurier, og jeg forstår ikke, at man fra domstolens og det politiske systems side tillader det her. For det gør, at fagpersoners lyst til at ytre sig offentligt bliver meget lille". ■

SMÅ, FINE DRÆBERE

De mange farvestrålende billeder af coronavirus er næsten for flotte til at være sande. Og helt sande er de så heller ikke. Der er "pyntet lidt" på virkeligheden.

Der er ét billede, som de fleste mennesker dagligt er blevet præsenteret for i den seneste tid. Det er – beklageligvis – billedet af coronavirussen. Gengivelserne har varieret, men det gennemgående har været billedet af en kugle med pigge stikkende ud til alle sider, der nærmest minder om små trompeter. Nogle illustrationer er sågar ekstremt detaljerede med tydelig gengivelse af overfladens struktur og variationer. Også farverne kan variere. Coronaen kan angiveligt være både rød, gul og blå, ligesom de omgivelser, virusen angiveligt flyder rundt i, kan have alverdens – ofte meget flotte – farver.

Virkeligheden er dog knap så skarp og ej heller lige så farvestrålende, forklarer Christian Hasselbalch Garm, der er leder af Imaging Core Facility ved Institut for Biomedicin på AU.

“Udgangspunktet er rigtige billeder, man tager med et mikroskop, og de er ikke fuldstændig knivskarpe. I coronavirussens tilfælde kan man se en rund struktur, der har det, der ligner små kroner på overfladen – deraf navnet corona. Når man så behandler billedet i computeren, går man ind og segmenterer – det vil sige, at man finder ud af, hvilke tærskelværdier der er virus, hvilke der er for eksempel lungevæv og så videre. Og så tildeler man dem hver deres farve”, fortæller han.

Der er overordnet to forskellige mikroskopteknikker, man kan bruge til at fotografere den slags mikroskopiske objekter. Den ene er lysmikroskopi – det klassiske mikroskop, hvor man ved hjælp af optiske linser forstærker det synlige lys fra objektet. Elektronmikroskopet registrerer derimod ikke lysfotoner, men elektroner, og de optiske linser er afløst af et magnetfelt.

Sidstnævnte metode giver mulighed for at danne billeder af meget mindre objekter.

“Elektroner har en meget højere massefylde end fotoner, og derfor bevæger de sig også mere stabilt. Det resulterer i mindre diffraktion og derfor et skarpt billede i et elektronmikroskop”, forklarer Christian Hasselbalch Garm.

Som udgangspunkt kan man med lysmikroskopi ikke se objekter, der er mindre end 200 nanometer. En coronavirus er 120 nm i diameter, og derfor vil de fleste billeder af coronavirus være skabt med elektronmikroskopi. Det gælder da også nærværende billede, som er fra National Institute of Allergy and Infectious Diseases i USA, hvor man i billedbehandlingen har givet virussen gule farver for at gøre den tydelig i forhold til omgivelserne.

Det betyder dog ikke, at lysmikroskopien ikke er anvendelig i forhold til studier af corona og andre vira – tværtimod. Ifølge Christian Hasselbalch Garm er der forskellige “tricks”, man kan bruge til at gøre coronavirussen synlig for lysmikroskopi. Først og fremmest kan man mærke virussen med antistoffer, der farver den.

“Lysmikroskopi er en metode, der er nemmere at gå til. Vi kan ikke gå ind og se små strukturer i virus, som man kan med elektronmikroskopi, men fordi vi kan se antistofferne, kan vi følge virussen og eksempelvis analysere, hvordan den transporteres rundt i kroppen. Vi kan se på celler, mens de lever, og med nogle af vores mikroskoper kan vi også optage i levende dyr”, siger han.

Imaging Core Facility kommer til at medvirke i det forskningsprojekt, der netop har modtaget 25 millioner kroner fra Carlsbergfondet til at levere en ny vaccine mod Covid-19 samt udvikle en diagnostisk test og alternative behandlingsmuligheder. ■

Nu skal det være lettere at blive professor

En ny ansættelsesbekendtgørelse giver universiteterne mulighed for at tilbyde forfremmelsesprogrammer for lektorer, så de har krav på at blive professorer efter maksimalt otte år, hvis de bedømmes fagligt kvalificerede. DM håber, at det vil gøre vejen til et professorat kortere eller i det mindste mindre snørklet, men der er også bekymring for misbrug, og for at der bliver skabt et A-og et B-hold blandt lektorerne.

Vejen til et professorat kan ofte være lang og snørklet og uden klare kriterier for, hvad der skal til for at blive forfremmet, men det håber Dansk Magisterforening (DM) nu skal være slut.

En ny ansættelsesbekendtgørelse for videnskabeligt personale, der trådte i kraft ved årsskiftet, åbner nemlig for, at universiteterne kan indføre særlige forfremmelsesprogrammer for lektorer, der garanterer, at de bliver udnævnt til professorer efter maksimalt otte år, hvis de bedømmes fagligt kvalificerede. Samtidig nedlægges den tidsbegrænsede stilling som professor MSO, der i realiteten blot har forlænget karrierevejen for forskerne på vejen mod et fast professorat.

DM håber, at det vil betyde, at vejen til et professorat bliver kortere, eller at skiltningen i det mindste bliver bedre, så færre end i dag løber ind i omkørsler eller sågar vejspærringer på deres karrierevej.

“Jeg vil ikke slynge tal ud, men det er klart, at forventningen er, at flere ender med at blive professorer end i dag. Vi må følge udviklingen nøje i mindst et par år, før vi kan se, om det har en effekt”, siger Thomas Vils Pedersen, næstformand i DM og fællestillidsrepræsentant for det videnskabelige personale på Københavns Universitet.

Han tilføjer, at et muligt scenarie er, at universiteterne i et vist omfang først vil ansætte folk i et ordinært lektorat i et par år for at se dem an, inden de beslutter, om de skal inkluderes i forfremmelsesprogrammet eller ej. I så fald vil det tage længere tid end to år,

inden man kan vurdere, om ansættelsesbekendtgørelsen har gjort en positiv forskel.

En faglig bedømmelse

DM har været i fuld gang med at informere medlemmerne om, hvad ændringerne kan komme til at betyde for dem, men bestemmelserne i bekendtgørelsen er meget generelle. Der står for eksempel, at “indholdet i forfremmelsesprogrammet skal udfoldes nærmere på det enkelte universitet”.

På KU er der et dokument på vej i høring, der beskriver rammerne for forfremmelsesprogrammet. Et andet dokument, der beskriver kriterierne for de forskellige ansættelseskategorier, foreligger allerede.

Ifølge Thomas Vils Pedersen er den største ændring, at universiteterne nu får hjemmel til at forfremme lektorer i forfremmelsesprogrammet til professorer, uden at stillingen skal slås op, hvis de altså bedømmes fagligt kvalificerede. Før skulle alle professorater opslås åbent, så alle kunne søge.

Ved en negativ bedømmelse fortsætter man i sit lektorat modsat på nogle universiteter i USA, hvor det er “up or out”, hvilket vil sige, at en negativ bedømmelse er lig med en afskedigelse.

“Den største sejr for DM er, at det bliver en ren faglig bedømmelse til sidst i forfremmelsesprogrammet. Hvis de eksterne eksperter siger, at du er fagligt kvalificeret, så bliver du også professor”, sagde Thomas Vils Pedersen på informationsmødet den 5. marts i Lundbeck Auditoriet på KU.

Han tilføjede, at han har snakket med universitetsledere, der gerne havde set, at de stadig skulle træffe beslutningen om forfremmelse, men så havde forfremmelsesprogrammet mistet enhver form for international genkendelighed.

“En leder spurgte mig, om vi virkelig forestillede os, at en “vanskelig” lektor skulle have ret til at blive professor, og det måtte jeg svare ja til, da det ikke har noget at gøre med den faglige bedømmelse, om vedkommende er vanskelig eller ej”, sagde DM-næstformanden til informationsmødet.

To muligheder for at komme med

Thomas Vils Pedersen understregede, at ansættelsesbekendtgørelsen er udarbejdet af ministeriet og godkendt af ministeren. Det er altså ikke en aftale, som DM har forhandlet hjem, men man har haft høringsret og er kommet med input som en række andre organisationer.

Den største hurdle bliver ifølge Thomas Vils Pedersen i virkeligheden ikke at blive forfremmet, men overhovedet at komme med i forfremmelsesprogrammet.

Muligheden for at komme med er enten ved, at et lektorat med ret til forfremmelse bliver slået op, og du selv søger, eller at du bliver indstillet af ledelsen.

Han gætter på, at det kommer til at fremgå af jobopslag fremover, om det er et lektorat med eller uden forfremmelsesprogram.

Og heri ligger også et af opmærksomhedspunkterne i forbindelse med den nye ansættelsesbekendtgørelse:

Thomas Vils Pedersen informerede om den nye ansættelsesbekendtgørelse i Lundbeck Auditoriet på KU.

“Der bliver forskel på at være lektor på forfremmelsesprogram og “normal” lektor. Der indføres ikke en ny stillingskategori, men i realiteten gør der alligevel, og det får formentlig højere status at være lektor med ret til forfremmelse end uden”, siger Thomas Vils Pedersen.

Skepsis blandt tilhørerne

Den nye bekendtgørelse forbedrer heller ikke nødvendigvis mulighederne for at blive professor for de mange nuværende lektorer, der har papir på at være bedømt fagligt kvalificerede, men stadig venter på en ledig stilling.

“Der er en ophobning af lektorer, som burde være blevet professorer for længst, men de får ikke fortrinsret til at komme ind i forfremmelsesprogrammet. De må søge ind på programmet som alle andre og risikerer at blive overhalet af yngre kolleger. Det kan virke hårdt, men det ville give økonomiske problemer, hvis de alle havde ret til at blive optaget i forfremmelsesprogrammet på én gang”, sagde DM-næstformanden til informationsmødet.

En tilhører spurgte, om den nye bekendtgørelse ikke blot vil give en

leder en undskyldning for at trække en professorudnævnelse ud i otte år, selvom lektoren er kvalificeret til at blive professor allerede efter eksempelvis fire år.

“Det er i hvert fald ikke en god måde at motivere medarbejderne på, og jeg kan ikke se, at forfremmelsesprogrammet kan gøre det værre end i dag, hvor ledere kan trække en forfremmelse ud i det uendelige. Den nye bekendtgørelse giver gode ledere nogle redskaber, som de faktisk selv har efterspurgt, men jeg kan ikke komme med garantier for, hvad dårlige ledere kan finde på”, svarede Thomas Vils Pedersen.

En anden tilhører ville vide, om formålet i virkeligheden ikke er at trække internationale forskere til Danmark.

“Folk med børn vil blive hægtet fuldstændig af vognen, fordi de ikke vil slæbe familien rundt i verden som en anden globetrotter for at samle international erfaring”, lød det fra salen.

Thomas Vils Pedersen bekræftede, at et af formålene er at rekruttere bredt og internationalt, men det er ikke sådan, at forfremmelsesprogrammet bliver forbeholdt internationale forskertalenter. ■

DET STÅR DER I ANSÆTTELSESBEKENDTGØRELSEN

Universitetet kan tilbyde særligt talentfulde lektorer/seniorforskere et forfremmelsesprogram med henblik på professorater. Særligt talentfulde ansøgere ved åbent opslag til en stilling som lektor/seniorforsker kan ligeledes tilbydes programmet ved ansættelse. Forfremmelsesprogrammets indhold udfoldes nærmere på det enkelte universitet.

Universitetet har ansvaret for, at det er tydeligt og gennemsigtigt for lektorer/seniorforskere, hvilke kriterier der lægges vægt på i den faglige bedømmelse ved overgang fra lektor-/seniorforsker- til professorniveau. Kriterierne kan inddeles i generelle forventninger til fx forskning, forskningsbaseret undervisning, forskningsbaseret myndighedsbetjening, ekstern finansiering, forsknings-/kursusledelse, vejledning og vidensspredning. Det forudsættes, at universitetet løbende følger op på lektorens/seniorforskerens udvikling i forhold til de opsatte kriterier.

Forfremmelsesprogrammet kan for den enkelte lektor/seniorforsker vare op til 8 år. Herefter overgår vedkommende til en ansættelse som professor. Overgangen forudsætter, at den ansatte fagligt set bedømmes kvalificeret hertil.

Den faglige bedømmelse finder senest sted inden for de sidste 6 måneder inden det aftalte forfremmelsesprogrammes udløb. Efter aftale med universitetet kan bedømmelsen ske tidligere. Unnlader lektoren/seniorforskeren at anmode om at få sine kvalifikationer bedømt senest 6 måneder inden forfremmelsesprogrammets udløb, eller bedømmes vedkommende ikke fagligt kvalificeret, vil vedkommende fortsætte sin ansættelse som lektor/seniorforsker uden for forfremmelsesprogrammet. Universitetet kan dog tilbyde vedkommende et ekstra forsøg inden for det konkrete forfremmelsesprogrammes udløb. Der kan maksimalt ske faglig bedømmelse to gange.

Universiteterne får sat huslejen ned med 400 mio. kr. – og bevillingerne beskåret med 400 mio. kr.

Universiteterne har længe kritiseret staten for at kræve en alt for høj husleje. Nu bliver lejen endelig sat ned med 400 mio. kr., men samtidig bliver universiteternes basisbevilling beskåret tilsvarende, så der bliver ikke flere penge til forskning og uddannelse.

Staten har længe tjent fedt på at leje sine bygninger ud til landets universiteter.

Senest lød overskuddet ved den såkaldte SEA-ordning, der bliver administreret af Bygningsstyrelsen, på 567 mio. kr. i 2019.

Men fra 2020 får universiteterne en klækkelig huslejenedsættelse på 400 mio. kr., fremgår det af finansloven. Problemet er bare, at den såkaldte basisbevilling, som universiteterne får fra staten til driften, samtidig bliver beskåret med et tilsvarende beløb.

Man giver og tager altså samtidig 400 mio. kr. til og fra universiteterne, så udtrykket at give med den ene hånd og tage med den anden har fået helt ny aktualitet på de seks af landets universiteter, der er underlagt SEA-ordningen og derfor er tvunget til at leje af staten. Undtaget er Copenhagen Business School og delvist DTU, der ejer sine bygninger på nær Risø Campus.

Jesper Langergaard, direktør for universiteternes samarbejdsorganisation Danske Universiteter, kalder SEA-reformen og huslejenedsættelsen for "fiksfakserier", der ikke løser det grundlæggende problem, at universiteterne opkræves en husleje, som ligger væsentligt over prisen på det private udlejningsmarked.

Huslejen er for høj

Claus Nielsen, universitetsdirektør på Danmarks Tekniske Universitet (DTU), har erfaring med både selveje og at leje af staten gennem SEA-ordningen, idet DTU ejer bygningerne i Lyngby og Ballerup og lejer sig ind i Risø. Han er ikke et øjeblik i tvivl om, at det er meget billigere at eje.

"Nu giver de (Bygningsstyrelsen, redaktionen) med den ene hånd og tager med den anden, men det ændrer ikke ved, at det er meget billigere at eje selv", siger han.

Humlen er, at Bygningsstyrelsen efter krav fra politikerne opererer med et såkaldt afkastkrav, altså hvor meget staten skal tjene på at udleje bygningerne. Indtil årsskiftet var afkastkravet på 7 procent af ejendomsværdien, men nu er det sat ned til 5,5 procent. Det er stadig alt for højt, mener Claus Nielsen og de øvrige universitetsdirektører.

"Vi kan aktuelt belåne en bygning med en rente på under 1 procent, så du behøver ikke at være professor i økonomi for at kunne se, at forskellen på 5,5 procent og 1 procent er ret stor. Det bliver til mange penge, som de på den måde trækker ud af universiteterne, som vi ellers kunne have brugt på forskning og uddannelse", siger Claus Nielsen.

Han tilføjer, at det er rimeligt, at staten udlejer bygningerne på markedsvilkår for ikke at skrævvride markedet, men afkastkravet på 5,5 procent er for højt, i forhold til hvad private udlejere kan tjene på at leje ud.

"Kontrasten til det private marked er simpelthen for stor, så vi skal nok ned i nærheden af 4 procent i afkast", siger DTU-direktøren.

Fordele og ulemper ved både eje og leje

Kim Haugbølle, der er seniorforsker ved Institut for Byggeri, By og Miljø ved Aalborg Universitet, siger, at universiteterne og Bygningsstyrelsen trods reformen af SEA-ordningen og den lavere leje åbenlyst fortsat er uenige om, hvad et rimeligt lejeniveau er.

"SEA-ordningen er skruet sådan sammen, at den skal tilskynde universiteterne til at begrænse deres arealforbrug, og hvis man ikke kan skille

TABEL 1

Årlige tilskudsændringer fra 2020 og frem som følge af implementering af reform af den statslige huslejeordning og nye ejendomsvurderinger (mio. kr.)

Mio. kr., 2020-priser	Nuværende husleje	Ny husleje	Årlig tilskudsændring
Københavns Universitet	1.088,4	870,7	-217,7
Aarhus Universitet	473,5	426,9	-46,6
Syddansk Universitet	301,3	205,1	-96,2
Aalborg Universitet	165,2	142,9	-22,3
Roskilde Universitet	73,9	75,6	1,7
Danmarks Tekniske Universitet	60,5	54,3	-6,2
IT-Universitetet	38,6	23,0	-15,6

Københavns Universitet står til at skulle betale ekstra 130 mio. kr. om året i leje for Niels Bohr Bygningen, da projektet er løbet løbsk og nu kommer til at koste over 3,6 mia. kr. – mere end det dobbelte af, hvad Bygningsstyrelsen havde budgetteret med.

sig af med kvadratmeter, vil det opleves som en udhuling af bevillingerne”, siger han.

Kim Haugbølle tilføjer, at det er vanskeligt at beregne, hvad en fair leje præcis er, da det afhænger af en lang række faktorer. Kvadratmeterprisen er eksempelvis højere i København end i Aalborg, og det er svært at vurdere efterspørgslen efter lokaler med specialfunktioner som eksempelvis laboratorier.

Personligt er han ikke “ubetinget sikker på”, at det vil være en fordel for universiteterne at eje deres egne bygninger, som blandt andet Københavns Universitet ønsker oven på skandalen om Niels Bohr Bygningen, der er forsinket flere år og bliver mere end dobbelt så dyr som planlagt.

“Der er fordele og ulemper ved at leje og eje, og en selvejersmodel vil blot give andre udfordringer, end universiteterne står over for i dag”, siger Kim Haugbølle.

Han peger på, at de selv vil stå for ansvaret for nybyggerier og dermed også bære risikoen, hvis det går galt, og budgettet skrider. Det skete for DR i

forbindelse med bygningen af DR Byen på Amager, hvilket førte til afskedigelser.

Hvis der blev brug for færre kvadratmeter på grund af færre studerende eller fald i bevillingerne, ville der kunne opstå en situation, hvor universiteterne pludselig måtte sælge bygninger eller forsøge at komme ud af en lejeaftale med en privat udlejer med tab til følge.

“De vil have hænderne placeret direkte på kogepladen, hvor det i dag er Bygningsstyrelsen”, siger Kim Haugbølle.

Styrelse: Faldende bevilling ikke en overraskelse

Forskerforum har stillet en række spørgsmål til Bygningsstyrelsen om SEA-reformen, og hvorfor den lavere husleje ikke skal bruges på undervisning og forskning, men styrelsen henviser til Uddannelses- og forskningsministeriet, til en faktside om SEA-ordningen på styrelsens hjemmeside og til et debatindlæg i Dagbladet Information med titlen “Det kan dårligt overraske universiteterne, at deres

bevillinger falder, når huslejen falder” skrevet af Kristian Lyk-Jensen, vicedirektør i Bygningsstyrelsen.

Her skriver han blandt andet, at målet med huslejenedsættelsen er, at huslejen skal være konkurrencedygtig – ikke at universiteterne skal have flere midler. Han skriver også, at universiteterne fik en bevilling til at betale husleje for brugen af statens bygninger, da SEA-ordningen blev indført.

“Derfor kan det ikke overraske, at man sætter bevillingerne ned, når huslejen nu bliver sat ned”, skriver Kristian Lyk-Jensen.

Ifølge Bygningsstyrelsen afsatte staten 750 mio. kr. til ekstraordinært vedligehold og bygningsfornyelse i perioden 2015-2019. Fra 2020 afsættes årligt ca. 200 mio. ekstra til vedligehold og bygningsfornyelse. Derudover finansierer staten fra 1. januar 2020 omkring 400 mio. kr. årligt til afskrivning på laboratorier, så universiteterne uden huslejekonsekvenser kan få udskiftet laboratorierne hvert 15. år. Derfor forventer man også at få et underskud på SEA-ordningen på 144 mio. kr. i 2020. ■

Fysiker sætter vandmand på menuen

Mie Thorborg Pedersen ville være astrofysiker, men blev i stedet gastrofysiker. Hun forsker i vandmandens molekylære egenskaber og har vakt opsigt ved at fremstille vandmandschips – lige til at spise.

Mie Thorborg Pedersen bor lige ud til Kertinge Nor, hvor hun selv fanger de vandmænd, hun studerer.

En af de kommende specialiteter, som superrestauranten Noma kan tiltrække nysgerrige smagsentusiaster med, kan meget vel være et produkt fra et af SDU's fysiklaboratorier.

Her har den ph.d.-studerende fysiker Mie Thorborg Pedersen i samarbejde med sin vejleder udviklet en madvare, som verden aldrig har set mage til.

Vandmandschips.

Ja, det er ganske vist. Den blævrende øregøple, som indeholder 99 procent vand, bliver ved hjælp af salte og alkohol omdannet til en lille sprød flage, der i udseende minder om en fransk kartoffel.

“Den har en smag af hav – en havsmag, som jeg ikke kender fra andre fødevarer. Og så har den en meget speciel

tekstur. Den er helt tynd. Der er jo kun cirka 1 procent biologisk materiale i en vandmand, så den får den her papiragtige sprødhed, der forsvinder i munden”, fortæller Mie Thorborg Pedersen.

Hun forestiller sig ikke, at indtørrede vandmænd kommer til at erstatte en pose KiMs chips foran fjernsynet fredag aften. Til gengæld er der et delikatesspotentiale i den meget unikke smag, som restauranten Noma altså er meget interesseret i.

“Jeg har været ovre og servere vandmandschips for dem, og de kan godt tænke sig at få den på menuen. De synes, den har en tekstur, men også en smag, der er værd at arbejde videre med, og som kan bruges i det nye nordiske køkken”.

Fra astrofysik til gastrofysik

Ph.d.-projektet om vandmænd som fødevarer er en sjov og anderledes historie på flere måder. For normalt ville man tænke et studie om vandmænd hos en havbiolog eller fødevarerens videnskab. Mie Thorborg Pedersen er imidlertid fysiker, og egentlig var det astrofysikken, hun brændte for i sine tidlige studieår.

“Det er nok meget klassisk – man starter med et fokuspunkt, men så møder man nogle personligheder, som åbner verden op for en. Jeg mødte nogle rigtig spændende undervisere og forskere inden for biofysik, som var en helt ny verden for mig. Og flere af dem interesserede sig for mad, som jeg også gør”, fortæller hun.

En af dem var lektor i teoretisk fysik Per Lyngs Hansen, der forsker i mad og smag.

Og han blev vejleder på Mie Thorborg Pedersens speciale, som tog udgangspunkt i en asiatisk tradition for at bruge vandmænd i madlavningen ved at uddrive vandet med salte, hvilket skrumpede geleen til en knasende, gummiagtig konsistens, der blandt andet bliver brugt i tangsalat. Ved hjælp af mikroskopi undersøgte hun tilberedelsesprocessen og virkningen af de salte, der bruges.

“Det er en gammel tradition, der går mere end 1.000 år tilbage, hovedsageligt i Kina. Men alligevel har den aldrig vundet indpas i vestlig mad. Så det spørgsmål, vi stillede os selv, var, om man kunne fremstille et mere appellerende produkt, og om man kan gøre gele sprød”.

Potentiel fødevareressource

Svaret var som bekendt ja. Og løsningen lå i at bruge alkohol som

opløsningsmiddel i stedet for saltvand. Det fik nemlig vandmandens biostruktur til at ændre sig.

“Gele er egentlig nogle lange strenge af molekyler, der sidder i et fint netværk uden særlig mange krydsbindinger. Men putter man det i et dårligt opløsningsmiddel som alkohol, får man en masse krydsbindinger. Og når vi så fordampede alkoholen, så stod vi faktisk tilbage med vandmandschips og dermed et helt nyt produkt”.

Alt det var blot Mie Thorborg Pedersens speciale, som hun nu arbejder videre på i ph.d.-projektet, hvor målet grundlæggende er at opnå en større forståelse for vandmanden og de molekylære processer, der sker ved tilberedningen.

“Jeg er interesseret i at forstå tingene i dybden – hvad er det præcis, der foregår, og hvorfor? Jeg arbejder meget med avancerede mikroskopityper, hvor jeg kigger på forskellige præparationer af vandmanden, hvor man kan se, hvordan de forskellige molekylærtyper forandrer sig. Håbet er, at det kan skabe ny viden omkring vandmanden og de muligheder, der måske ligger i udnyttelse af den som en ressource”.

Det med at udvikle smagen af vandmandschips er ikke et fokusområde – men så alligevel ...

“Man kan ikke lade være med at prøve at få den til at smage forskelligt. Jeg har prøvet at lave forskellige udtræk i alkohol, for eksempel at lægge den i havtornalkohol”.

Bor ved siden af vandmændene

Helikopterperspektivet for Mia Thorborg Pedersen er den enorme biologiske ressource, der ville blive bragt i spil, hvis man kan udvikle vandmanden til en reel fødevarer. Men et mellemtrin som en del af Nomas nye nordiske køkken er også helt o.k.

“Det er jo helt fantastisk med den interesse. Jeg håber så bare, at vi kan producere nok vandmænd, for hvis det skal bruges af en restaurant, skal produktionen jo skaleres noget op. Men vi er også i gang med nogle projekter, hvor studerende skal lave vandmandsanlæg”, fortæller hun.

Vandmændene, som hun studerer og forarbejder, er ellers nogle, hun selv tager med på arbejde. I forbindelse med specialet tog hun og hendes kæreste tit ud fra Odense og fangede vandmænd i Kertinge Nor tæt på Kerteminde. Og de blev så glade for området, at de faktisk er flyttet dertil.

“Vi har købt et lille bondehus med udsigt ud over fjorden, hvor jeg fanger mine vandmænd. Så nu bor jeg ved siden af dem”.

Mie Thorborg Pedersen blev i år tildelt et EliteForsk-rejsestipendium. Hun forventer at bruge det på et ophold på Max Planck-instituttet i Tyskland hos en tysk professor, Thomas Vilgis, der selv kommer med en baggrund som teoretisk fysiker, men nu arbejder med fødevarer. ■

VIS DIT PH.D.-PROJEKT

Hvem: Mie Thorborg Pedersen, cand. scient. i fysik.

Hvad: Gastrofysiske perspektiver af vandmænd – fra mikroskopiske strukturer til makroskopisk sprødhed.

Hvor: Institut for Kemi-, Bio- og Miljøteknologi, SDU.

Hvorfor: Vandmænd er en uudnyttet ressource fra havet, der måske har potentiale som næringskilde. Projektet går ud på at undersøge og forstå vandmandens bløde materiale fra et fysisk og kemisk perspektiv for at finde nye tilberedningsmetoder og analysere, hvordan vandmandens tekstur forandrer sig igennem disse processer.

Vandmandschips – sprøde og tynde som papir med en helt særlig smag af hav.

VILKÅR I FORSKNINGEN SKRÆMMER

Mie Thorborg Pedersen har fået en flyvende start på forskerkarrieren med sine opsigtsvækkende vandmandschips, der har ført meget omtale og interesse med sig.

Alligevel er hun langt fra sikker på, at det er inden for forskningsverdenen, hun vil satse. For det er nogle barske vilkår, hun kan observere.

“Jeg var super glad for at skrive specialet og elskede, at jeg bare kunne være fordybet. Og jeg er også glad for at skrive ph.d., selv om der i forhold til specialetiden er mange krav til ting, man skal gøre, og ikke særlig meget tid. Det er stressende, men jeg kan godt lide det. Men når jeg ser på dem, der er videre i karriereførløbet – hvor meget de skal tage sig af, og hvor pressede de er. Det

kan jeg godt synes er skræmmende at tænke som fremtidsscenario for en selv”, siger hun.

Den skæve kønsfordeling inden for forskningen er en ofte diskuteret problematik. Og det er netop efter ph.d.-niveauet, at kurven for kvinder for alvor knækker. En forklaring, man ofte hører, er, at særligt yngre kvinder har svært ved at se det forenelige mellem børn og familieliv og så den indsats, det kræver at sparke en forskerkarriere i gang.

Mie Thorborg Pedersen er netop i den situation, at hun har to små børn og i øjeblikket er på barselsorlov med den mindste. Og hun har faktisk fået en ordning, så hun kan skrive sin ph.d. på deltid.

“Da jeg startede ph.d.en, var min søn to år, og da min kæreste arbejder i København,

kunne jeg ikke helt se, hvordan jeg skulle kunne arbejde 37 timer. Så jeg fik lov til at arbejde 30 timer om ugen og tage den på knap 4 år. Jeg arbejder godt nok mere end det, men det giver noget fleksibilitet til at tage lidt tidligere hjem”, fortæller hun.

Men den usikkerhed, hun oplever, at mange af hendes forskerkolleger må arbejde under, gør det ikke til et let valg, om hun på sigt skal satse videre inden for universitetets rammer.

“Folk virker enormt pressede i forhold til altid at skulle sørge for at skaffe penge, og man ved aldrig, om man er købt eller solgt. Det kan godt skræmme mig lidt væk”.

HVILKEN TYPE ER DU, NÅR DU ER I MEDIERNE?

Nogle forskere kan lokkes til at mene noget om hvad som helst, andre slås med rædsel ved tanken om enhver spekulation. En ny bog om forskningsformidling opstiller fem idealtyper, som man kan bruge til at reflektere over sin egen rolle, hvis man optræder i medierne.

Svend Brinkmann er forskertypen, der gerne kaster sig ud i debatter og udtrykker personlige holdninger. Her på Folkemødet 2018.

Vi har interviewet Gitte Gravengaard, forfatter til bogen "Forskningsskommunikation".

Der er stor forskel på, hvordan forskere opfatter deres rolle og spillerum, når de optræder i medierne. Spektret går lige fra forskeren, der bruger sin ytringsfrihed fuldt ud til at komme med holdninger om godt og ondt i verden, til den strengt saglige, der udelukkende siger det, som vedkommendes egen forskning har skabt evidens for at sige.

Og hvilken type er du så? Og hvem vil du gerne være? De spørgsmål mener kommunikationsforsker Gitte Gravengaard, at danske forskere med fordel kan stille sig selv.

Hun har netop udgivet bogen "Forskningsskommunikation" sammen med den erfarne kommunikationsmand Anders Monrad Rendtorff. Og en af de øvelser, de har forsøgt sig med i bogen, er at opstille fem "forskertyper", som man oplever i medierne. De fem typer går fra forskeren, der dybest set helst vil undgå medierne, over den strengt fagligt funderede, der kun udtaler sig på

baggrund af forskningsevidens, og til den samfundsdebatrende forsker, der gerne udtrykker holdninger over et bredt felt.

Værktøj til refleksion

Det er ikke sådan, at nogle typer er mere ideelle end andre. Men det kan være en god øvelse at overveje, hvilken type man selv vil være, siger Gitte Gravengaard.

"Vi tænker det som et hjælperedskab, et diskussionsredskab. Det er en praksis, vi sætter ord på, med henblik på at man som forsker kan spejle sig og reflektere: Hvordan vil jeg gerne have, min praksis i medierne skal være?" siger hun.

Typerne er opstillet på baggrund af dels 57 interview med forskere som research til bogen, dels samtaler, som forfatterne har haft med forskere i forbindelse med mange års kurser, foredrag og workshops, og endelig på baggrund af indholdsanalyse af forskeres optræden i traditionelle og sociale medier.

"Vi har simpelthen udført et stykke dataarbejde og fundet de fem idealtyper – vel vidende at man godt kan være lidt den ene eller anden. Der er ikke helt vandtætte skotter. Men når vi fortæller om dem til forskere, oplever vi, at de ræsonnerer rigtig godt. De kan identificere både sig selv og andre forskere i de kategorier".

Læser og påskriver forældre

Hvad skal man tage udgangspunkt i, når man overvejer, hvilken type man vil være?

"Man skal tage udgangspunkt i, hvilke mål man har med sin forskningsskommunikation. Det kan være, at man blot ønsker at fremlægge viden, og så må modtagerne selv drage konklusionerne. Det kan også være, man ønsker at påvirke noget ved at give anvisning", siger Gitte Gravengaard.

Hun nævner et af bogens eksempler, Stine Liv Johansen, der er lektor ved Center for Børns Litteratur og Medier på

AU og tillige formand for Medierådet. Bogen gengiver nogle Facebook-opslag, hvor Stine Liv Johansen direkte fortæller læseren, at man skal tale med sine børn om skræmmende indhold på internettet.

“Hun er et eksempel på en forsker med vældig høj faglig status, som ikke er bleg for at sige: Nu bør lovgiverne gøre det her, nu bør forældrene huske det her. Hendes strategi er at være meget tydelig for at give anvisninger til, hvordan man bør handle”, forklarer Gitte Gravengaard.

Hvad er bevæggrunden for at påtage sig den rolle?

“Jeg har ikke interviewet Stine Liv Johansen. Men det, forskerne generelt siger, er: Jeg gør sådan, fordi det er den type rolle, jeg ønsker at spille som forsker. Nogle vil stille deres viden til rådighed og dermed punktum. Andre vil gerne mene en masse. Det handler både om forskerens personlighed og om de forskningstraditioner, de er en del af. Nogle forskningstraditioner er meget normative, andre ønsker overhovedet ikke at være det”.

Varedeklaration er vigtigt

Som eksempel på den samfundsdebatende forsker har forfatterne i bogen valgt AAU-professor Svend Brinkmann, som er en flittig kommunikatør, ikke mindst på de sociale medier. Her udtrykker han ofte stærkt personlige, normative holdninger. For eksempel kan man jævnligt læse direkte kritik af Dansk Folkeparti på hans profiler. Det har angiveligt ikke givet Svend Brinkmann de store problemer. Værre gik det for KU-professor Marlene Wind, da hun i 2011 kritiserede en aftale mellem den borgerlige regering og Dansk

Folkeparti. Det medførte “en pause fra medierne”, som hendes daværende leder Lars Bo Kaspersen udtrykte det.

Så spørgsmålet er, om den samfundsdebatende forsker risikerer at skade sig selv ved at tage den rolle?

“Det er 48.000-kronersspørgsmålet: Hvor går grænsen? Og det springende punkt er, hvor langt man ønsker at gå væk fra sin egen forskning. Det, der er enighed om, er, at det er vigtigt at varedeklarerer. For eksempel ved at slå fast: Der er ikke forskningsbelæg for dette, men hvis du spørger om, hvad jeg tror, så vil jeg forvente sådan og sådan ...”, siger Gitte Gravengaard.

Altid branding

En af hendes – og bogens – hovedpointer er, at man som forsker er nødt til at have et strategisk blik på den forskningskommunikation, som er en formel del af ens arbejde. Og det kræver, at man overvejer, hvilke målgrupper man gerne vil nå ud til og med hvilket formål. Og det er ikke nødvendigvis de store massemedier, der er den bedste løsning.

“Du skal have mål for din forskningskommunikation, du skal lægge en strategi og vælge den type forskningskommunikation, der passer til din målgruppe. Og måske vil det have langt større impact at komme ud til nogle forældremøder eller i pædagogernes fagblad end i DR Deadline eller i Berlingske”, siger hun.

Øger det dine muligheder som forsker – eksempelvis i forhold til bevillinger – hvis du ofte er i medierne?

“Vi har ikke undersøgt det. Men der er forskere, der beskriver, at den offentlige synlighedsværdi har en værdi, for

eksempel i forhold til bevillingsgivere. Men om det har en effekt? Her må jeg være en “type 3” og konstatere, at det har jeg ikke forskningsmæssigt belæg for at sige. Men der vil altid være en branding – af både universitetet, forskningen og forskeren selv. Om du siger noget eller ej – folk vil altid have et billede af, hvordan man er. Så vores pointe er: Overvej, hvordan du gerne vil opfattes”. ■

DE FEM FORSKERTYPER I MEDIERNE

1. Den tilbageholdende forsker – udtaler sig sjældent

Hun ønsker typisk at fokusere på forskning og undervisning og kan måske ikke helt se formålet med og værdien af samarbejde med journalister.

2. Forskeren som individuel fagekspert – udtaler sig kun om sin egen forskning

Selektiv og påpasselig hvad angår medieoptrædener. Hun ønsker ikke at udtale sig om noget, hun ikke selv har forsket i, og afholder sig konsekvent fra at spekulere.

3. Forskeren som faglig ekspert – fremlægger forskningsbaseret viden uden at tage stilling

Strengt fagligt fokus og udtaler sig kun, hvis hun har forskningsmæssigt belæg og kan dokumentere sine påstande ved at henvise til sin egen eller til andres forskning, eksempelvis i faglige analyser af aktuelle problemstillinger.

4. Forskeren som faglig ekspert med en mening – tager stilling, vurderer og giver anvisninger

Udtaler sig om både egen og andres forskning. Derudover tager hun, baseret på sin store faglige og forskningsmæssige viden, også gerne stilling til en række aktuelle problematikker og verserende debatter.

5. Forskeren som samfundsdebatør – engagerer sig i diskussioner af mange forskellige temaer

Udtaler sig generelt om en række forskellige emner i medierne – både inden og uden for sit faglige område – og er ikke bange for at udtale sig om hverken faglige, personlige eller politisk farvede holdninger.

(Kilde: “Forskningsskommunikation” af Gitte Gravengaard og Anders Monrad Rendtorff)

NÅR JOURNALISTEN PLUDELIG RINGER

Et afsnit i bogen handler om situationen, når en journalist ringer uanmeldt og skal bruge en ekspertudtalelse. Det beskrives som en “pull-situation”, hvor journalisten ønsker at trække forskeren og vedkommendes viden ind over en aktuel dagsorden. Her er det vigtigt hurtigt at danne sig overblik over, hvad journalistens ærinde er, og hvilken historie vedkommende ønsker at skabe.

Forfatterne opfordrer til, at man i den slags situationer sørger for at indgå en aftale – en “kontrakt” – hvor man fastlægger betingelserne, herunder får klarhed over, hvad journalistens historie og vinkel er, og hvilken rolle man castes til at optræde i – for eksempel om man udelukkende skal komme med viden eller kommentere en begivenhed.

“Man må etablere en metasnak, og det skal man turde gøre, selv om det kan være lidt akavet. Jeg har arbejdet med mange journalister, der starter lige på med at stille spørgsmål, og det er der ikke noget galt i. Men forskerne skal også vide, at det er o.k. lige at stoppe op og aftale de her ting”, siger Gitte Gravengaard.

Vidensspredningens **overpædagogisering**

Første januar i år trådte en ny stillingsstruktur i kraft på universiteterne. Fremover skal forskning og undervisning som forskningsbaseret undervisning ligestilles. Det bliver således muligt i begrænset omfang at ansætte studieadjunkter/studielektorer til udelukkende at undervise, så længe dette foregår på et forskningsbaseret grundlag. Forskningen udgør stadigvæk det primære grundlag for at kunne udbyde undervisning af højeste kvalitet. Men det er ikke just vederkvægende, hvis en større del af undervisningen fremover kan leveres uden forskningsmæssig rygdækning.

Kvaliteten af den forskningsbaserede undervisning er sat på dagsordenen. Men hvordan understøtter universitetet bedst muligt "kvaliteten" af denne? Svaret må tage afsæt i universitetslovens grundlag, nemlig at kvaliteten er forbundet med friheden til at vælge metode, fremgangsmåde og emne. Universitetet

er forpligtet på at sikre, at uddannelserne udbydes med udgangspunkt i en solid og internationalt anerkendt forskning, for derved at sikre kvaliteten af den undervisning, der har solidt afsæt i forskning. Det gælder derfor om til stadighed at erindre, at dette fokus på undervisning værner om og fastholder, at undervisningen på universitetet

skal være forskningsbaseret. Universitetet har selvsagt ansvaret for, at det videnskabelige personale, der varetager undervisning, har de fornødne pædagogisk-didaktiske kompetencer til at løfte de konkrete undervisningsopgaver. Men med dette kompetencefokus åbnes der for en betænkelig skelnen mellem den forskningsbaserede

undervisning og pædagogisk-didaktiske kompetencer. Tilsyneladende betyder de nye tiltag, at den viden, forskeren har tilegnet sig, ikke bare sådan lige lader sig omsætte i undervisningen uden hjælpende pædagogiske krykker og behjælpelige formidlingseksperter. Fremtidens kommunikationslystne ladeport åbnes på vid gab. Nu skal der *tilsættes* pædagogisk-didaktiske kompetencer for at *omsætte* forskningen i undervisningen.

Den universitetspædagogiske fordring synes således at implicere, at universiteterne skal opruste på det universitetspædagogiske område, som derfor i sagens natur skal *udsættes* for en digitalisering. Vi skal som undervisere i større grad end før gøre brug af teknologi i undervisningen, selvom der på ingen måde er forskningsmæssigt belæg for, at de studerende bliver bedre til at tænke eller skrive ved at bruge stadig større dele af deres vågne tid i digitaliseringens tjeneste. På én og samme tid sker der en anmassende naturalisering og en idealisering af undervisningsteknologierne.

Dertil kommer, at selvom forskning og undervisning med forskningsmæssig rygdækning fremover vil blive ligestillet på papiret, så er det vigtigt at holde fast i, at der ikke kommer til at ske ligestilling af forskning og uddannelse. For det første må det gælde, at forskningen har forrang, og dernæst at forskningen understøtter en vidensspredning, der blandt andet omsættes i undervisningen. Forskningsfriheden er principielt koblet til friheden til at vælge metode, fremgangsmåde og emne; men hvordan undgås det, at den bliver transformeret til et universitetspædagogisk anliggende, der søger at standardisere og ikke mindst digitalisere vidensspredningen?

I bekendtgørelsen påpeges det, at de forskningsbaserede undervisningsaktiviteter udgør den primære vej til spredning og anvendelse af forskningsbaseret viden i samfundet. Sjovt nok er denne her form for "vidensspredning" underlagt "kommunikations- og formidlingsstrategier", og som alle forskere sikkert har oplevet, så modtager man mails i tide og utide fra ihærdige kommunikations- og formidlingsagenter, der lige vil høre, om man har "noget", de kan formidle. I forhold til

“ Den universitetspædagogiske fordring synes således at implicere, at universiteterne skal opruste på det universitetspædagogiske område, som derfor i sagens natur skal udsættes for en digitalisering.

universitetets offentlighedsrelationer (public relations i daglig tale) udgør de forskningsbaserede undervisningsaktiviteter "pudsigt" nok ikke et universitetspædagogisk anliggende, men et kommunikations- og formidlingsanliggende i forhold til at sikre vidensspredningen "uden for" universitetet. Vi taler altså om de samme aktiviteter, nemlig de forskningsbaserede undervisningsaktiviteter, der internt omhandler underviserens pædagogisk-didaktiske kompetencer og eksternt omhandler forskerens kommunikations- og formidlingskompetencer. Den forskningsbaserede undervisning kommer således til at trække på – og ikke mindst til at skulle trækkes med – to støttesystemer forankret i henholdsvis universitetspædagogikken og kommunikationsstrategierne. Knopskydninger ses allerede i universitetsfloraen i form af universitetspædagogiske centre og universitetsstrategiske kommunikationsafdelinger.

Vidensspredningen kan åbenbart ikke længere spredes af forskeren selv uden støtte fra de to supporterende organiseringer. Men hvorfor egentlig ikke? Er det ikke *sagen*, dvs. viden, der er forskningens anliggende, og

vidensspredningen, der er undervisningens anliggende? Hvorfor lader denne viden sig ikke sprede gennem forskerens engagement og udfoldelsen af, hvordan denne viden er skabt, og hvad den fx indeholder af nytænkning? Universitetspædagogikken, der foregår på forskningsfrihedens præmisser, er en truet art.

På den største klinge og helt overordnet spørger vi: Hvorfor er det overhovedet nødvendigt at pædagogisere vidensspredningen? Da vi næppe får svar på dette kritiske spørgsmål, drister vi os derfor til at komme med et svar: Det ser ud til, at to støttesystemer understøtter universitetets *virksomhedsgørelse*, der med universitetsloven fra 2003 tog fat om formidlingsdelen og dermed kommunikationsstøttesystemet, og nu med den nye stillingsstruktur sættes der så fokus på udfoldelsen af et uddannelsesteknologisk og universitetspædagogisk støttesystem.

Universiteterne agerer i stigende grad som private virksomheder, der bruger forskningsformidling som "brand" og som en proaktiv kommunikationsstrategi, der forsøger at fange offentlighedens opmærksomhed og ægge eksterne investorer til at indgå som donerende partnere i lukrative partnerskaber (også kaldet: *win-win*). Men hvad blev der egentlig af det administrative støttesystem, der engang støttede de universitetsansatte i deres arbejde? Det har taget en interessant U-vending, for nu skal forskere helt åbenlyst supportere det administrative system. ■

NY INSTITUTLEDER PÅ KU PSYKOLOGI

Vibeke Koushede bliver ny leder af Institut for Psykologi på Københavns Universitet pr. 1. maj 2020. Hun kommer fra en stilling som professor mso i public mental health ved Statens

Institut for Folkesundhed på Syddansk Universitet. Her har hun i en årrække ledet flere større forskningsprojekter, heriblandt ABC for mental sundhed – et projekt, der har til formål at øge danskernes mentale sundhed og trivsel, og som er støttet af Nordea-fonden med mere end 30 millioner kroner.

Vibeke Koushedes forskningsfelt bevæger sig i spændingsfeltet mellem sundhedsvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Forud for forskerkarrieren har Vibeke Koushede i flere år været ansat som jordemoder på hospitaler i Storbritannien og Danmark, og i sin forskning inden for mental sundhed og sundhedsfremme har hun også udviklet evidensbaserede kurser og ledet flere andre projekter som fx fødsels- og forældreforberedelsesprogrammet Nyfødt, som bl.a. har haft et særligt fokus på udsatte gravide. Vibeke Koushede er 45 år og har en ph.d.-grad fra det tidligere farmaceutiske fakultet på Københavns Universitet og er postgraduate i public mental health fra University of Warwick.

SYDDANSK UNIVERSITET OVERTAGER SAMARBEJDE MED FORSKNINGSSTATION I VESTAFRIKA

SDU har overtaget samarbejdet med Bandim Health Project, som er en forskningsstation i det vestafrikanske land Guinea-Bissau.

Danske forskere har i 40 år arbejdet med sundhed, vacciner og børnedødelighed i Guinea-Bissau – de seneste 25 år har Statens Serum Institut været den danske samarbejdspartner.

I spidsen for Bandim Health Project står **Christine Stabell Benn**, professor på Klinisk Institut, SDU, der sammen med antropolog og professor **Peter Aaby** har fået opbygget en velfungerende feltstation.

Projektet følger nu en population på omkring 100.000 personer i byen og 100.000 på landet. Der er særligt fokus på kvinder og deres børn og på at forbedre vaccinationsprogrammet, så det kan bidrage endnu mere til at nedbringe børnedødeligheden.

Feltstationen har omkring 170 lokale ansat, og derudover er der løbende ca. 10 forskere og studerende fra Danmark tilknyttet.

FEM NYE MEDLEMMER TIL CBS' BESTYRELSE

CBS har skiftet ud på fem pladser i bestyrelsen. Fire nye interne medlemmer blev i slutningen af 2019 valgt af de ansatte og studerende på CBS, og et nyt eksternt medlem er netop blevet udpeget af CBS' udpegningsorgan.

Det var givet ved universitetsvalget i november 2019, at de ansatte og studerende skulle vælge nye repræsentanter, da funktionsperioden udløb for de fire siddende internt valgte medlemmer.

Valgdeltagelsen var på 69 pct. blandt det videnskabelige personale:

Sara Louise Muhr, professor mso ved Institut for Organisation, og **Jesper Rangvid**, professor ved Institut for Finansiering, løb med sejren. De erstatter **David Lando** og

Mette Morsing, der har siddet i bestyrelsen i henholdsvis otte og fire år. Valgdeltagelsen blandt det teknisk-administrative personale var på 58 pct.

Her blev **Mia Cudrio Thomsen**, specialkonsulent i dekansekretariatet for uddannelse, valgt. Hun erstatter **Jakob Ravn**, der har siddet otte år i bestyrelsen.

Blandt de studerende afgav 15 pct. deres stemme:

Tobias Munch, stud. cand.merc.it., erstatter **Thomas Skinnerup Philipson**, der har siddet to år i bestyrelsen.

Sideløbende har CBS annonceret efter et nyt eksternt bestyrelsesmedlem med erfaring som anerkendt forsker og erfaring med ledelse af uddannelses- og forsk-

ningsinstitutioner.

CBS' udpegningsorgan valgte **Gunnar Bovim**, professor, dr.med., tidl. rektor for NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet) og bestyrelsesformand for Innovasjon Norge. Han erstatter **Arvid Hallén**, der har siddet otte år i bestyrelsen.

De øvrige medlemmer er: **Torben Møger Pedersen**, formand, **Michael Rasmussen**, næstformand, **Alfred Josefsen**, **Mette Vestergaard**, **Sebastian Toft Bringstrup** og **Lilian Mogensen**.

VILLUM FONDEN GIVER KARRIEREBOOST TIL KVINDelige TALENTER

VILLUM FONDEN har lanceret et nyt program for at kickstarte internationale karriereforløb for talentfulde kvindelige forskere inden for teknik og naturvidenskab. Programmet er målrettet det tidspunkt i forskerkarriereforløbet efter ph.d.-graden, hvor der er et stort frafald af kvinder i de akademiske stillinger på universiteterne.

VILLUM FONDENs bestyrelse har på baggrund af indstilling fra dens komité for teknisk og naturvidenskabelig forskning besluttet at give en bevilling på mellem 1 og 2,5 mio. kr. til otte postdocs.

"Fællesnævnerne for de nye Villum International Postdocs er exceptionelt talent, forskningsambitioner, international erfaring og fine universitetsanbefalinger. Vores program tilbyder bevillingsmodtagerne gode rammer for længere forskerophold i udlandet, så de kan udvikle deres egen forskning og være rollemodeller for landets næste generationer af tekniske og naturvidenskabelige forskere", udtaler Jens Kann-Rasmussen, bestyrelsesformand i VILLUM FONDEN.

Fonden har afsat 15-20 mio. kr. årligt over fem år til programmet, der kun kan søges efter indstilling fra et dansk universitet.

De første modtagere er:

Maria Barrett, Institut for Datalogi, IT-Universitetet (2,5 mio.): "Modelling relations in text using human data".

Amanda Bundgaard, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet (2,4 mio.): "Reprogramming metabolism in hypoxia tolerance".

Ada-Ioana Bunea, DTU Nanolab, DTU (2,4 mio.): "Soft robotic MICROswimmers with PHotonics-EnabLed PropulSion (MicroPHELPS)".

Meike Anna Christine Latz, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet (2,5 mio.): "PHYT-OMICS".

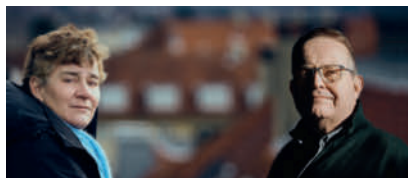
Sinja Rist, DTU Aqua, DTU (2,5 mio.): "PELAGIC – Meroplankton Ecology in a Changing Ocean".

Henriette Lyng Røder, Biologisk Institut, Københavns Universitet (2,5 mio.): "Predicting the shaping factors of life: Experimental evolution in complex bacterial communities (PREDICT)".

Rita da Silva, Biologisk Institut, Syddansk Universitet (2,5 mio.): "Submerging into demography: a new perspective to inform the conservation of aquatic species".

Julie Thøgersen, Institut for Matematiske Fag, Aarhus Universitet (2,1 mio.): "Incorporating information from data into the decision making processes in non-life insurance".

AU- OG KU-PROFESSOR DELER NOVO NORDISK PRISEN

Preben Bo Mortensen, professor på Aarhus Universitet, og **Merete Nordentoft**, professor på Københavns Universitet, modtager sammen Novo Nordisk Prisen 2020 for deres banebrydende kliniske og epidemiologiske undersøgelser af selvmord og dødelighed i forbindelse med skizofreni og andre psykiske lidelser og for deres indflydelse på dansk lægevidenskab.

Novo Nordisk Prisen blev uddelt første gang i 1963 og gives som belønning for enestående lægevidenskabelig forskning eller anden forskningsindsats, der kan komme lægevidenskaben til gode. Tildelingen af prisen skal ske for en overvejende dansk indsats. Prisen uddeles af Komite for Novo Nordisk Prisen under Novo Nordisk Fonden. Prisen uddeles årligt og er på tre millioner kroner – heraf er 2,5 millioner kroner et rådighedsbeløb til forskningsformål inden for prismodtagerens fagområde, mens de 500.000 kroner er en personlig hæderspris.

NY INSTITUTLEDER PÅ INSTITUT FOR AGROØKOLOGI PÅ AU

Jørgen E. Olesen er pr. 1. marts 2020 ansat som institutleder på institut for Agroøkologi, hvor han har været konstitueret som leder siden september 2019. Han er nu ansat i en åremålsansættelse på seks år.

Han overtog posten, da sagen om den omstridte oksekødsrapport fik den nu tidligere institutleder til at trække sig.

Jørgen E. Olesen, der er professor, er kendt i offentligheden som en af forskerne, der valgte at stå frem og kritisere beregningerne i landbrugspakken fra 2016, der tillod landmændene at bruge mere kvælstof.

Han er en af Danmarks mest anerkendte klimaforskere og har gennem hele sin karriere været optaget af samspillet mellem landbrug og klima, og især hvordan klimændringer håndteres.

Jørgen E. Olesen startede sin karriere ved Statens Planteavlsvorsøg i 1983, hvor han arbejdede med jordbrugsmeteorologi, og blev i 1991 leder af et tværfagligt projekt om vinterhvede.

Han har bl.a. siddet med i FN's Klimapanel, IPCC, og var derfor en del af det forskerhold,

der i 2007 modtog Nobels Fredspris. Han er tidligere medlem af Klimakommissionen, Natur- og Landbrugskommissionen og Etisk Råd og nuværende medlem af flere rådgivende udvalg inden for forskning i landbrug, klima og bæredygtighed på både europæisk og dansk plan, herunder FACCE Scientific Advisory Board, Landbrug & Fødevarers advisory board og regeringens klimapartnerskab for landbrug og fødevarer.

Dekan Eskild Holm Nielsen er glad for at byde Jørgen E. Olesen velkommen som fast medlem af fakultetsledelsen på Faculty of Technical Sciences:

"Jørgen E. Olesen overtog ledelsen af Institut for Agroøkologi i en meget svær tid for instituttet. Han har med sikker hånd ført det igennem en periode med meget kritik og uro, og instituttet står godt rustet fremadrettet med ham ved roret. Jeg glæder mig til det fortsatte samarbejde med ham, og jeg tror på, han er den rette til at stå i spidsen for instituttet, så det vedbliver med at være en aktiv medspiller ind i det nye fakultet og i det nye fakultets strategiske retning", siger Eskild Holm Nielsen.

KU-FORSKERE FÅR EU-BEVILLING TIL VACCINE MOD CORONAVIRUS

Forskere fra Københavns Universitet har i et samarbejde med andre universiteter og virksomheder modtaget en bevilling fra EU på 2,7 millioner euro – svarende til godt 20 millioner danske kroner. Bevillingen skal bruges på at udvikle en vaccine mod den nye type coronavirus Covid-19.

Det er lektor **Morten Agertoung Nielsen**, lektor **Adam Sander** og professor **Ali Salanti** fra Institut for Immunologi og Mikrobiologi på KU, der arbejder på at udvikle en vaccine mod den smitsomme virus.

Ud over KU-forskerne består konsortiet af forskere fra University of Tübingen, Leiden University Medical Center, Wageningen University og firmaerne AdaptVac og ExpreSzion.

Forskerne kan ikke sige noget om, hvornår en eventuel vaccine vil kunne være klar til at bruges på mennesker. Men de har et estimat på, hvornår de gerne vil have de første kliniske forsøg gennemført:

"Vi håber, at vi inden for 12 måneder kan have gennemført de første kliniske forsøg. Det bliver også det første såkaldte "proof of principle" for vores vaccineteknologi. Det er en bro fra laboratoriet til klinisk udvikling, hvor vi skal vise, at vaccinen virker og er sikker for mennesker", fortæller Ali Salanti.

KU ejer patentet til den vaccineteknologi, som forskerne arbejder med og selv har udviklet.

Det er EU-Kommissionen, som under EU's forskningsprogram Horizon 2020 har uddelt bevillingen til vaccineprojektet. I alt har kommissionen valgt at støtte 17 projekter, der på den ene eller anden måde arbejder med Covid-19.

INTERNATIONAL PRIS TIL SDU-FORSKER

Vida Engmann, adjunkt ved Syddansk Universitet i Sønderborg, har sammen med 14 andre lovende kvindelige forskere fra hele verden modtaget prisen som "International Rising Talent".

Prisen uddeles af UNESCO, FN's organ for blandt andet forskning, kultur og verdensarv, og den franske kosmetikkoncern L'Oréal.

Formålet med prisen er at skabe synlighed omkring kvindelige topforskere, så de kan fungere som rollemønstre.

Til hverdag er Vida Engmann travlt beskæftiget på NanoSYD på SDU. Her forsker hun i organiske og miljøvenlige solceller, og hun er allerede i en alder af 36 år pioner inden for sit område.

"Problemet med organiske solceller er deres stabilitet. Solcellerne er fremstillet af en slags folie, der nedbrydes af solens UV-lys og ilt, og i mit arbejde fokuserer jeg på at forbedre den del. Jeg forsker i, hvordan kombinationer af kemiske forbindelser kan beskytte solcellerne, på samme måde som solcreme forhindrer UV-stråler i at skade vores hud", forklarer Vida Engmann.

De organiske solceller er et billigt supplement til de konventionelle siliciumsolceller, da de er både fleksible, genomsigtige, lette og har den laveste miljøpåvirkning sammenlignet med andre vedvarende energikilder. Siden 1998 har L'Oréal Fonden sammen med UNESCO arbejdet for at fremme kvindelige forskeres karriere. Også i 2019 modtog en dansk forsker UNESCO-prisen, nemlig nanoforsker på Københavns Universitet Kirsten Marie Ørnshøj Jensen.

AU ANSÆTTER NY KOMMUNIKATIONS- OG PRESSECHIEF

Et nigt ansættelsesudvalg har ansat **Sys Christina Vestergaard** som kommunikations- og pressechef for Aarhus Universitet. Sys Christina Vestergaard er et kendt ansigt på universitetet, hvor hun siden august 2019 har været konstitueret i stillingen. Efter at stillingen har været i offentligt opslag, har ansættelsesudvalget

enstemmigt peget på Sys Christina Vestergaard til at varetage rollen fremover.

Gennem 13 år har Sys Christina Vestergaard arbejdet med universitetets kommunikation, og siden 2009 har hun været ansat i universitetsledelsens stab – først som preserådgiver, sidenhen som teamleder for afdelingen for kommunikation og presse, inden hun blev konstitueret kommunikations- og pressechef.

Sys Christina Vestergaard er uddannet journalist fra Syddansk Universitet i 2002. Med sig har hun også erfaring uden for universitetet, bl.a. som journalist på det daværende JP Randers, redaktør hos Datagraf og som kommunikations- og presseansvarlig på Værket i Randers.

RUC- OG AU-FORSKER MED I EUROPÆISK FORSKNINGSPROJEKT OM HÅNDBERØRINGER AF POPULISTISKE PARTIER

Lektor **Angela Bourne** fra Roskilde Universitet og lektor **Tore Vincents Olsen** fra Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet er en del af et internationalt forskersamarbejde, som har modtaget 75 millioner kroner fra Carlsbergfondet.

Det nye forskningsprojekt med titlen "Populism and Democratic Defence in Europe" forsøger at undersøge, hvordan liberale europæiske demokratier prøver at håndtere de populistiske partier. Projektet bliver ledet af fem forskningskoordinatorer på universiteter i Danmark, Sverige og Polen, og én af dem er lektor Angela Bourne fra Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på Roskilde Universitet. Projektets hovedkoordinator er lektor Tore Vincents Olsen fra Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet.

"Det, der er nyt ved vores projekt, er, at vi både ser på modsvar fra populisternes modstandere internt i de pågældende lande og ser på, hvordan det interagerer med pres fra udlandet fra for eksempel organisationer som EU. Man kan ikke komme uden om det internationale aspekt, nu hvor så mange populistiske partier også er globale aktører", siger Angela Bourne.

Med udgangspunkt i syv europæiske lande, Danmark, Sverige, Tyskland, Spanien, Italien, Ungarn og Polen, skal projektets forskere undersøge, om de initiativer, som nationale og overnationale aktører tyer til, er effektive, og om de er normativt legitime. Håndteringen af populistiske partier rejser spørgsmål om, hvor langt et demokrati kan tillade sig at gå, og om man kan tillade sig at indskrænke rettigheder for bestemte partier.

RUC-lectoren koordinerer den del af forskningsprojektet, hvori effektiviteten af

modsvaret til populismen skal undersøges, ligesom hun leder det empiriske arbejde med casestudier af vesteuropæiske populistiske partier. Projektet strækker sig over fire år.

BIBELFORSKER FRA KU MODTAGER NORDISK FORSKNINGSPRIS

Nils Klim-prisen tildeles i år **Frederik Poulsen**, adjunkt ved Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet, for hans fremragende forskning i Det Gamle Testamente.

Ved hjælp af innovative metoder kaster forskeren nyt lys over centrale skrifter fra oldtiden.

Nils Klim-prisen gives hvert år til en forsker under 35 år fra et nordisk land. Prisen er på 500.000 norske kroner (ca. DKK 375.000) og tildeles for fremragende forskning inden for fagområderne humaniora, samfundsvidenskab, jura og teologi.

Frederik Poulsen blev ph.d. fra KU i 2014, og i 2019 blev han samme sted dr.theol. for sin disputats om eksil i Esajas' Bog. I en alder af 35 år har han udgivet tre forskningsmonografier på velrenommerede forlag.

Frederik Poulsens forskning handler blandt andet om eksil og landflygtighed i Bibelen og er med til at afdække nogle litterære og almenmenneskelige fænomener i de flere tusinde år gamle tekster.

Nils Klim-komiteens leder, Tone Sverdrup, begrundet blandt andet valget af Frederik Poulsen med hans kreative tilgang til forskning og innovative kombination af metoder:

"Han benytter en innovativ kombination af historisk-kritiske og litterære metoder, som gør det muligt for ham at kaste nyt lys over de bibelske oldtidsskrifter. Hans ekspertise inden for klassiske studier og hans kreative tilgang til forskning i Det Gamle Testamente har allerede medvirket til at sikre ham en solid position inden for forskningsfeltet bibelsk eksegesi", udtaler hun.

Nils Klim-prisen er en del af Holbergprisen aktiviteter og administreres af Universitetet i Bergen på vegne af det norske Kunnskapsdepartementet. Begge priser overrækkes ved en ceremoni den 4. juni.

AU-DIREKTØR NYT MEDLEM AF KOMITÉ

Erhvervsminister Simon Kollerup har udpeget **Jørgen Lang** til medlem af Komitéen for god Fondsledelse.

Udpegningen sker, efter at Christian Hartvig udtrådte af komitéen i oktober 2019.

Komitéens formand, Marianne Philip, udtaler, at Jørgen Lang vil bidrage med erfaringer fra ledelse af erhvervsdrivende fonde,

herunder sit nuværende virke som adm. direktør i Aarhus Universitets Forskningsfond.

Komitéen for god Fondsledelse har til opgave at modernisere lov om erhvervsdrivende fonde og udarbejde et udkast til Anbefalinger for god Fondsledelse.

KU-DATALOG MODTAGER INTERNATIONAL PRIS OG OPTAGES I PRESTIGEFYLDT AKADEMI

Professor på Datalogisk Institut, Københavns Universitet (DIKU), **Kasper Hornbæk** er blevet belønnet for sin banebrydende forskning i blandt andet brugsvenlighed i

it-systemer med en SIGCHI Academy Award, og han bliver samtidig optaget i det prestigefyldte akademi CHI Academy.

Akademiet, der har eksisteret i 19 år, optager kun en lille håndfuld særligt udvalgte forskere hvert år, som har bidraget mest markant til forskningsfeltet Human-Computer Interaction (HCI).

Kasper Hornbæk er først og fremmest blevet valgt på grund af sine modeller for brugsvenlighed (Usability) og brugeroplevelse (User Experience), som bruges til at måle, hvor godt it-systemer fungerer, og dermed også til at kunne forbedre dem. Kort sagt har Kasper Hornbæks arbejde givet eksperter en langt bedre forståelse for, hvad et godt it-system er. Et vigtigt resultat i Kasper Hornbæks forskning er for eksempel, at hurtig software ikke nødvendigvis giver mere tilfredse brugere end langsommere software.

Som medlem af akademiet kommer Kasper Hornbæk i fornemt selskab med topforskere som Douglas Engelbart, der er kendt for at opfinde computermusen, Ben Shneiderman, hvis principper har været rammesættende for techgiganter som Apples, Googles og Microsofts design af grænseflader (Interface Design), og Donald Norman, der i designkredse er kendt for sine teorier om at skabe forståelige design.

CHI Academy Award uddeles af SIGCHI – Special Interest Group on Computer-Human Interaction – som hvert år afholder feltets største konference – i år på Hawaii – med mere end 3.000 deltagere fra hele verden.

DTU'S FØRSTE BESTYRELSESFORMAND ER DØD

Mogens Bundgaard-Nielsen, der var den første bestyrelsesformand for DTU efter indførelsen af selvejet for universitetet i 2001, døde den 16. februar.

Rektoratet på DTU skriver i et mindeord, at det var Mogens Bundgaard-Nielsen, der gennem sine otte år som

bestyrelsesformand var med til at forme det DTU, vi kender i dag.

Et lavt og faldende studenteroptag, lav eller manglende kapacitet på en række af fremtidens forskningsfelter, en nedbrudt og udtjent bygningsmasse og en ikke just prangende omtale i medierne var nogle af de udfordringer, Mogens Bundgaard-Nielsen som bestyrelsesformand stod over for.

“Det er derfor også hans fortjeneste, at DTU i dag opfattes på en helt anden måde – som et internationalt teknisk eliteuniversitet. Mange andre har også medvirket – en indsats, han ville være den første til at anerkende – men Mogens Bundgaard-Nielsen lagde mange solide spor ud i sin tid som bestyrelsesformand”, skriver rektoratet.

Endelig var **Mogens Bundgaard-Nielsen** en markant drivkraft i optakten til og implementeringen af universitetets fusion med fem sektorforskningsinstitutioner i 2007/08, og han var den naturlige bestyrelsesformand for det fusionerede universitet. I 2009 fik han DTU's guldmedalje for sin indsats.

TO NYE FORMÆND FOR AKADEMISKE RÅD PÅ AU

Fleere af AU's akademiske råd har afholdt konstituerende møder efter universitetsvalget i 2019.

På Health er professor **Tine Brink Henriksen** tiltrådt som formand for akademisk råd. Hun afløser professor Helle Prætorius Øhrwald, der har bestredet posten siden 2016.

Det akademiske råd på Arts har valgt lektor **Niels Nørkjær Johannsen** som formand. Han overtager hvervet fra lektor Merete Wiberg.

Hos Aarhus BSS er lektor **Osman Skjold Kingo** blevet genvalgt som formand.

Natural Sciences og Technical Sciences har på grund af fakultetsdelingen udsat valget af medarbejderrepræsentanter til de akademiske råd. Det afholdes i efteråret 2020, og indtil da fortsætter det akademiske råd fra Science and Technology med professor **Marit-Solveig Seidenkrantz** som formand.

NOVO NORDISK FONDENS FORELÆSNINGSPRIS TILDELES DANSK TOPFORSKER

Oluf Borbye Pedersen, professor og forskningsleder ved Novo Nordisk Foundation Center for Basic Metabolic Research ved Københavns Universitet, modtager

Novo Nordisk Fondens Forelæsningspris 2020 for sit enorme engagement og

originale bidrag til dansk og international forskning.

Prisen på 600.000 kr. er opdelt i 100.000 kr. som en personlig pris og 500.000 kr. til forskning eller udviklingsarbejde. Den uddeles årligt til en aktiv nordisk videnskabsmand, der har ydet en fremtrædende indsats inden for diabetesforskning eller -behandling.

I forbindelse med modtagelsen af prisen vil Oluf Borbye Pedersen holde en forelæsnings ved årsmødet for Scandinavian Society for the Study of Diabetes (SSSD) d. 17. april i Trondheim. Forelæsningsen går under titlen “The Human Intestinal Bacteriome Impacts Host Metabolism” og handler om de seneste 10 års banebrydende forskning i koblingen mellem tarmbakteriesammensætningen og værtens helbred.

Novo Nordisk Fondens Forelæsningspris blev etableret i 1979.

SDU- OG KU-FORSKERE FÅR BEVILLING TIL AT FREMSTILLE KUNSTIG HUD

En forskningsgruppe har fået en bevilling på 15 mio. kroner fra Novo Nordisk Fonden, der skal bruges til at udvikle 3D-printet hud til mennesker.

Projektets titel er Multiscale approach to engineer 3D bio-printed physiological human skin for use in basic and applied research.

Fra SDU deltager lektor **Jonathan Brewer** og adjunkt **Kedar Natarajan** fra Institut for Biokemi og Molekylær Biologi. Forskningsgruppen

inkluderer også professor **Jörg P. Kutter** fra KU og lektor **Jakub Sedzinski** fra KU og DanStem.

Over hele verden arbejder forskere hårdt på at fremstille kunstig menneskehud, og det er også lykkedes flere at fremstille noget, der minder om det. Men ifølge Jonathan Brewer har ingen endnu fundet den perfekte opskrift. Den kunstige hud er meget skrøbelig og for let at rive over i forhold til rigtig hud. Gevinsterne, hvis det lykkes, er mange og inkluderer bl.a. bedre behandling af sårpatienter, medicinalforskning uden dyreforsøg og mere effektiv sygdomsforskning.

KU-LEKTOR MEDLEM AF DIGITALT ADVISORY BOARD

Stadig mere forvaltning i den offentlige sektor sker digitalt, og derfor har staten – under

Digitaliseringsstyrelsen – nedsat et nyt advisory board, der fremover skal være med til at styrke arbejdet med de juridiske rammer for brug af digitale løsninger og ny teknologi.

Statens advisory board er sammensat af 15 medlemmer med praktiske erfaringer og viden om udvikling, anvendelighed og implementering af digitale løsninger,

herunder i forhold til it-udfordrede og digital inklusion.

Medlemmerne er udpeget af direktøren i Digitaliseringsstyrelsen efter indstilling fra en række institutioner og organisationer. Blandt medlemmerne er **Hanne Marie Motzfeldt**, der er lektor ved Center for Informations- og innovationsret (CIIR) på Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet. Hun er indstillet til posten af Danske Universiteter.

Medlemmerne er udpeget i perioden fra 1. februar 2020 til 1. februar 2023.

NYT RUMCENTER ÅBNER PÅ DTU, AU OG AAU

DTU, AU og AAU har åbnet et nyt center med navnet ESA Business Incubation Center Denmark (ESA BIC Denmark), som skal støtte både iværksættere og etablerede virksomheder, der vil udnytte rumteknologi til at udvikle ny forretning og nye produkter.

Pengene til ESA BIC Danmarks aktiviteter kommer fra European Space Agency, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Industriens Fond, Otto Mønstedts Fond, DTU, Aalborg Universitet og Aarhus Universitet, og der er afsat i alt 50 mio. kr. over de næste fem år.

Der etableres ESA BIC-hubs ved DTU samt ved AAU og AU. Det er i disse hubs, at der iværksættes programmer, events og netværk. De første opstartsvirksomheder vil starte deres inkubationsforløb i ESA BIC i august 2020.

Centeret forventes at skabe mindst 40 nye virksomheder eller nye forretningsområder i eksisterende virksomheder og 400 arbejdspladser inden udgangen af 2024. Centeret skal i samme periode generere et løft i dansk omsætning inden for rumbaserede teknologier på 150 mio. kr.

Åbningen markeredes med en åbningsceremoni på DTU og taler af bl.a. uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen, Director General for ESA Jan Wörner, rektor for DTU Anders Bjarklev og direktør for Industriens Fond Thomas Hoffman-Bang.

Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Af Lasse Højsgaard – lah@dm.dk – Foto: Linda Kastrup/Ritzau Scanpix

Coronamørket tænder lys for videnskaben

Mens pandemien raser, bliver der i sjælden grad lyttet til dem, der virkelig ved noget om tingene. "Folk er begyndt at hænge deres hat på det, videnskaben har at sige – mest af alt fordi det formentlig er det, der kommer til at redde os", siger Vincent Hendricks.

Vincent Hendricks mener, at videnskaben kan komme styrket ud af coronakrisen.

Der er ikke meget positivt at sige om den verserende coronapandemi. Men her på bagsiden vil vi dog alligevel – i al respekt – gøre et lille forsøg. Og der er faktisk en opløftende vinkel, man godt kan anlægge. For i disse trælse dage, hvor frygt og usikkerhed hersker, er der en stort set uangribelig konsensus om, at det er i videnskaben, vi skal finde vores svar. Lægevidenskaben står side om side med statsministeren, når de historiske indgreb skal fremlægges, og imens har både medier og befolkning travlt med at sammenligne og diskutere videnskabelig evidens for epidemiologiske tiltag, behandlingsformer og så videre. Spørgsmålet er, hvornår videnskaben har været så meget i vælten i det danske samfund?

Forskerforum har forelagt tanken for Vincent Hendricks, professor i formel filosofi og boblestudier. Og han vil godt købe ind på de optimistiske perspektiver på videnskabens vegne.

"Jeg tror, det er helt rigtigt, at vi kan komme styrket ud af det her. Vi

oplever, at videnskabsfolk bliver brugt både til at give evidens og komme med konkrete anbefalinger. Så folk oplever, at videnskaben bliver meget anvendelig. Og et andet lyspunkt er, at den videnskabelige information faktisk flyder ud i stor stil. For eksempel har forlaget Springer frigivet al den information, der handler om coronavirus – det er gratis tilgængeligt nu", siger han.

Vincent Hendricks kan konstatere, at videnskabsfolk fra mange forskellige discipliner trækkes frem for at udlægge situationen og forklare, hvordan vi bedst kommer igennem krisen.

"Folk er begyndt at hænge deres hat på det, videnskaben har at sige – mest af alt fordi det formentlig er det, der kommer til at redde os. Og det er videnskaben i en bred forstand. Lægevidenskaben spiller naturligvis en kæmpe rolle, men coronavirus er et tværvidenskabeligt fænomen, hvor også samfundsvidenskaben, computervidenskaben, humaniora og naturvidenskaben spiller roller. Der er alle mulige forskellige problemstillinger lige fra

lægevidenskabelige foranstaltninger over økonomi til misinformation, og hvordan vi sikrer, at vores kommunikative infrastruktur ikke bliver overrendt af trolde. Videnskaben træder sammen i et stort, interdisciplinært felt for at være med til at løse den globale udfordring, det her er".

Kan videnskaberne gøre noget for at udnytte deres momentum, når vi kommer på den anden side af coronakrisen?

"Jeg tror, mange vil være optagede af, hvordan vi undgår sådan en pandemi en anden gang. Hvis det er sådan, man kan komme ud af det her med en slags beredskab for, hvordan verden skal håndtere globale udfordringer af den her type, så kan man måske også bruge de erfaringer til at se på nogle af de andre globale udfordringer, vi har fra klimakrise til stigende ulighed. Og så kan vi se videnskaben komme styrket ud som en civilsamfundsaktør med stort ansvar under den hat, der hedder scientific social responsibility". ■